

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Za mir in složno delo!

(Nekaj božičnih misli)

Nobena doba v novejši zgodovini človeštva še ni bila tako na las podobna tisti, v kateri se je pred skoro 2000 leti rodil v bornem betlehemskem hlevu Bog-človek, kakor je današnja.

Kakor danes je tudi takrat vladala po vsem tedanjem svetu strahovita gospodarska stiska. Na eni strani se je kopičilo ogromno bogastvo, zlasti v tedanji prestolnici sveta, v staro-cesarskem Rimu, na drugi strani pa je na milijone in milijone sužnjev komaj dihalo pod pezo vsakdanjega življenja. Nenasitni paganski Rim, ki je bil tedaj razširil svoje gospodarstvo že nad skoro ves tedaj znani svet, pa je brodil ne ozirajoč se na trpljenje in bedo svojih narodov v vedno nova krvoprelitja in vojna je sledila vojni, ki so se jim pridruževali vedno hujši spopadi doma. Trajalo je skoro 100 let, dokler se ni posrečilo cesarju Avgustu prinesiti njegovim narodom tako težko pričakovanega vnanjega miru.

Tedanji svet pa ni bil razoran samo na zunaj, ampak še bolj na znotraj. Nekdanje staro poštenje in stara skromnost sta se morala umakniti vedno hujšemu pohlepu po zlatu in neutešni želji po uživanju. Živi, da uživaš — to je bilo glavno geslo tedanje dobe — kakor je tudi danes, pa čeprav se poruši ves svet.

V splošni borbi vseh proti vsem pa so se oglasili v tihi noči izpod neba angelski glasovi: »Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!«

Mir! Kako težko zaželen in težko pričakovana je bila ta sladka beseda za tedanji svet! Mir na zunaj, ki naj reši narode prelihanja krvi,

a tudi mir na znotraj, ki naj prinese tolažbo trpečim človeškim srcem, ki naj ne rešuje samo cesarstev, ampak — človeka!

Tudi današnji svet pričakuje v večnem strahu pred negotovo bodočnostjo odrešilne besede, ki mu naj vlije novega poguma za novo življenje. In kakor je nekdanje oznanilo angelsko petje ljudem odrešilno besedo, tako jo oznanja še danes: »Mir ljudem na zemlji!«

Brez miru ne more biti na zemlji napredka, ne more biti sreče in zadovoljnosti. Ali bo naš tako težko preizkušeni rod to veliko resnico kdaj doumel v njenem polnem obsegu, v njeni polni vrednosti?

Tudi naš rod danes trpi — je trpel in še trpi. Tudi mi preživljamo, kakor vse ostalo človeštvo, težke in komaj zmagljive vnanje in še hujše notranje boje, da krvavimo iz nešteto ran našega narodnega telesa! In kar je med nami še dobrih in poštenih ljudi, hrepeni zato vse po miru, po slogi in složnem delu, ki pa v večnih bojih ni mogoče...

Ne človeški glas in človeška pamet, ampak nebeški glasovi nas opominjajo v svetli noči, da se iztreznemo in spregledamo! Dovolj naj bo brezplodnih domačih preprirov. Ali je res nemogoče, da bi brat bratu segel v roko in kmetu in delavcu delavcu, vsi pa bi rekli: Dovolj je boja in krvi in sovraštva — mi hočemo delati za svoj blagor in za napredek nas vseh v miru in slogi?

Milan Mravlje, narodni poslanec:

Kaj hočemo?

V dobi splošne gospodarske stiske trpi tudi naša banovina, prav posebno pa kmetje, kajti tudi mi nismo odrezani od ostalega sveta in ne živimo na kakšnem srečnem otoku, ampak smo tesno povezani s sosednim gospodarskim svetom.

Poleg splošnih gospodarskih težav nas pa tarejo še naše posebne; na te moramo obratovati še posebno pozornost, ker baš tukaj najdemo marsikako bolečino, ki jo lahko ozdravimo sami, s svojo močjo, dočim rešitev splošne gospodarske krize ne leži v naših rokah.

Največja težava, ki tare večino našega kmetijskega prebivalstva, so: nizke cene naših pridelkov, visoke cene industrijskih izdelkov, pomanjkanje gotovine v prometu in brezposelnost.

Zalostne posledice

To so glavni vzroki, da kmet nima denarja in da zato tudi silno težko zadošča zahtevam, ki jih stavi nanj javna uprava. Posledica pomanjkanja denarja pri kmetih pa so vedno slabša

stanovanja, pomanjkljiva obleka in obutev, zniževanje kmetijske kulturne stopnje in oslabele zdravje, ponekod pa celo pomanjkanje zadostne in zdrave hrane. Ne trdim, da na deželi ne bi bilo nikogar, ki bi ne imel doma nekaj »kovačev«, toda teh je malo, dočim je prav dosti zlasti malih kmetov, ki nimajo niti za sol.

Če pa kmetje, ki so kot najštevilnejši sloj prebivalstva tudi najštevilnejši kupci industrijskega blaga, nimajo denarja, je jasno, da ne morejo nič (ali pa le malo) kupovati, slaba kupna moč kmetov pa ima za posledico zastoj v fabrikah; ta pa zopet povzroča brezposelnost med delavstvom in nizke mezde, tako da delavec za kmeta kot kupec živil komaj še prihaja v poštev. Kdor pa hoče vedeti, kaj pomeni brezposelnost med delavci, naj si ogleda naše rudarske revirje.

Za skladnost cen

Poslanci iz naše banovine smo vse te stvari ponovno pojasnili in razložili na pristojnih me-

Vesele, prijetne in zadovoljne božične praznike cenj. čitateljem in poslovnim prijateljem „Kmetkega lista“ želita

uredništvo in uprava

stih in smo tudi predlagali ukrepe, s katerimi bi se dala naša posebna domača stiska znatno omiliti. Žalibog smo naleteli pri svojih predlogih na precej gluha ušesa, in še to, kar se je storilo, ni bilo izvedeno v skladu z našimi predlogi.

Vsak poznavalec našega domačega gospodarstva vé danes, da je treba zastaviti vse moči v to, da zniža kartelirana in tudi sicer dobro organizirana industrija cene svojih izdelkov. To pa ne samo zato, ker je ta industrija večinoma tuja, ampak samo zaradi cen kot takih. Če hočemo namreč kolesje našega gospodarstva zopet spraviti v tok, moramo prijeti tam, kjer to najlažje storimo, to je pri naši industriji, ki jo imamo mi sami v oblasti. Zato smo zahtevali zakon o kartelih; pa ne zaradi ali proti kartelom kot takim, ampak zato, da bi prisilili kartele, da znižajo cene in jih spravijo v sklad s cenami kmetijskih pridelkov. Zakon o kartelih smo sicer dobili, toda ta zakon bo treba temeljito revidirati, ker ne dosega našega pravega namena!

Zaščita kmetov

Drug važen zakon, ki smo ga zahtevali, se tiče zaščite kmetov glede odplačevanja kmetijskih dolgov. Ne bom trdil, da je sedanji zakon za kmete škodljiv, toda tistih koristi, ki bi jih bil lahko kmetom prinesel, ni prinesel! Če kmet nima denarja, ga pač nima; tudi za dolgov ne! Zato bo treba tudi ta zakon revidirati, pa ne tako, da bo dejansko ščitil le denarne zavode, ampak tako, da bo ščitil kmete, ne da bi upnikom ali vlagateljem škodoval. To je dosegljivo in zato bom pri svoji zahtevi po reviziji tega zakona tudi vztrajal. Kaj bom dosegel, seveda ne vem. Pripomnimo pa, da je odplačevanje kmetijskih dolgov možno le, če pride kmet do denarja; zato pa je ta zakon stvarno tesno zvezan z zakonom o kartelih in o znižanju cen industrijskih izdelkov.

Tudi zakoni o ozdravljenju naših denarnih zavodov nas ne zadovoljujejo. Nam ne gre toliko za zaščito mastnih dividend, ampak za zaščito vlog in vlagateljev, ki morajo vedeti, kaj in kako se z njihovim denarjem gospodari! To pa se more doseči le tako, da dobe tudi vlagatelji v upravi svoje zastopnike. Možnost, da izpremene vlagatelji svoje vloge lahko v delnice, ne zadošča za povratek zaupanja, ki je pri denarnem gospodarstvu najvažnejši činitelj!

S politiko Narodne banke napram našim denarnim zavodom se na tem mestu ne bom bavil

obširno. Povem samo to, da smo vsi storili, kar smo mogli. Zahtevati potrebne izpremembe pa ne bomo odnehali, ker vidimo na praktičnih zgledih drugih držav, kaj lahko naredi državni denarni zavod.

Tudi glede preskrbe brezposelnih nismo na najboljšem. Dosegli smo sicer ustanovitev podpornih (bednostnih) fondov, toda ta pomoč je mnogo premajhna i od državne i od banovinske strani. Na drugi strani pa čaka na izvršitev dolga vrsta javnih del, ki so najboljše sredstvo za rešitev tega najbolj perečega vprašanja. Ljudje morajo dobiti delo in zaslužek, in če zasebniki nočejo dati potrebnega denarja, jih mora pač država v to prisiliti. Sredstev za to ne manjka. V državi, kjer posamezna podjetja lahko plačujejo še po 30 do 50 odstotne dividende, mora biti še nekaj denarja, samo poiskati ga bo treba in prijeti! Tudi tega vprašanja ne bomo pustili nerešenega.

Ivan Stražišar, predsednik Zveze slov. agrar. interesentov.

Agrarnim interesentom za Božič

Ko se bližamo sveti noči in zaključku starega leta, nam veva dolžnost, da se ozremo nekoliko nazaj in pregledamo delo naše »Zveze«.

Preteklo leto nam je prineslo marsikaj, česar ne odklanjamo načelno: prineslo nam je likvidacijo agrarne reforme, vpis razlaščenih parcel v zemljiško knjigo itd. Toda povsem se z doseženimi uspehi ne moremo zadovoljiti, čeprav vemo, da brez skupnega dela in skupnih naporov naše organizacije ne bi bili dosegli niti drobtine.

Ne smem pa pri tej priliki pozabiti na težko izgubo, ki je zadela našo »Zvezo« s smrtjo našega podpredsednika, dragega nam tovariša dr. Janžeta Novaka. To je bil za nas vse hud udarec! Ne bom našteval njegovih zaslug za naše male ljudi, za skromne bajtarje in uboge delavce; rečem le to: Bil je pravi oče bednih, bil pa je tudi strah in trepet za vse zatiralce siromakov na deželi in v mestu! V trajnem spominu pa nam naj ostanejo njegove besede, da brez kmetске svobode ni sloge!

Komaj pa smo preboleli to težko izgubo,

Socialno silno važno je tudi vprašanje ureditve delavskih plač (minimalne mezde). Če bomo dosegli dober zakon o kartelih, kakor sem omenil zgoraj, obstoji nevarnost, da bodo organizirani podjetniki in kapitalisti hoteli obdržati svoje stare, navadno mnogo previsoke dobičke na račun še bolj znižanih plač kakor jih plačujejo danes. To bo treba na vsak način preprečiti! Vem, da bo odpor kapitala silen, a še silnejša bo morala biti naša volja, da v javni upravi jemljemo tam, kjer je, ne pa tam, kjer nič ni! V državi, ki se s ponosom hoče imenovati »socialna«, ne sme in ne more biti drugače!

Naj sprejmejo cenjeni moji volilci in bralci teh vrstic to moje pojasnilo blagohotno v vednost:

Jaz bom storil svojo dolžnost kot sem jo doslej in v tej mirni zavesti želim vsem prav iskreno: Srečen Božič!

nas je že zadela druga: 9. oktobra je postal naš viteški vladar Aleksander I. Zedinitelj žrtev zločinske roke! Ob tem strašnem dogodku je onemela vsa Jugoslavija od tuge in bolesti. Posebno mi, agrarni interesenti, smo izgubili z Njim svojega najvišjega zaščitnika, ki je izrekel mogočno besedo: »Zemlja naj bo last tistega, ki jo obdeluje!« Zato bomo pa tudi mi, agrarni interesenti, zvesto izpolnjevali njegovo poslednjo voljo, izrečeno z besedami: »Čuvajte Jugoslavijo!« Agrarni interesenti bomo hvaležno čuvali zemljo, dobljeno po previdnosti blagopojnega vladarja in celo našo skupno domovino v neomajni zvestobi do našega novega vladarja Petra II.!

Opozoril pa bi rad vse agrarne interese še na nekaj: edini naš prijatelj in naš zagovornik naših teženj in prizadevanj pred javnostjo je bil in je še »Kmetški list«. Podpirajmo ga torej tudi mi po svojih skromnih močeh!

Sklepam z iskreno željo, naj prineseta letošnji božič in prihodnje leto vsem našim sobojnikom v hišo srečo, mir in blagostanje!

Javna dela

Po prvem grehu, tako beremo v svetih knjigah, je Bog človeka izgnal iz raja, kjer je človek dotlej živel brez dela, in ga obsodil na delo z besedami: »V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh.«

Človek je torej primoran in dolžan delati, če hoče živeti in delo je človekova dolžnost, pa tudi pravica!

Današnje razmere pa so žalibog take, da je ta pravica in ta dolžnost za milijone ljudi le na papirju! Namesto človeka dela danes stroj, človek pa mora mirno gledati in trpeti, kako se ustvarjajo vse dobrine sveta v največji meri — brez njega! Moderni kapital namreč ne pozna človeka in ne dá, da bi plodove in udobnosti strojnega dela uživali vsi, vsak po zaslugi, ampak pozna samo vedno večji kup lastnega dobička. Te dobičke pa moderni kapital kopiči v bankah itd. in jih prav nerad obrača v vedno novo ustvarjanje! Tako doživljamo danes gospodarski zastoj — krizo —, in mi vidimo na eni strani nakupičene silne milijarde, ki nič ne »delajo«, na drugi strani pa milijone lačnih ljudi, ki tudi nič ne delajo, ker dela nimajo...

Brez kapitala (denarja) danes ni dela — to nam pove vsakdanja izkušnja. Vidimo in vemo pa tudi, da je denar tukaj; samo vsak ga nima. Če pa je denar tukaj, in če vidimo, da ga njegovi lastniki nočejo »obračati« in ustvarjati nove možnosti za delo, tedaj je dolžnost javne uprave, pred vsem države, da lastnike denarja

prisili s primernimi postavami, da žrtvujejo vsaj nekaj svojega kapitala za dela, bodisi za zasebna, največkrat pa za javna dela.

Država ima pravico, da nalaga državljanom davke, na drugi strani pa ima dolžnost, da skrbi za vse državljane in da jim v slučaju potrebe priskoči na pomoč s sredstvi, ki jih potom davka nabere od onih, ki imajo. Država (banovina, občina) pa lahko primeren ali potreben del tako nabranega denarja med potrebne ljudi razdeli v obliki podpor ali pa tako, da potrebne ljudi zaposli.

»Podpore« so dandanes povsod spoznali za nekaj grdega, in nemoralnega, kar ni v skladu s človeškim dostojanstvom. V svetih knjigah ne stoji zapisano: »Prejemal boš podporo,« ampak tam stoji: »Delal boš in v potu svojega obraza si boš svoj kruh zaslužil!« Zato pa dandanes povsod izvršujejo velika javna dela, da si ljudje svoj kruh, čeprav črn in trd, z delom zaslužijo. Podpore so namenjene le za starce, za bolnike in za otroke, ne pa za zdrave ljudi.

Za sistem javnih del se je odločila tudi naša državna uprava s tem, da je ustanovila poseben »fond za javna dela«, v katerega se stekajo postavno določene dajatve in ki ga razdele na posamezne banovine. Naša banovina pa je šla še dalje in je ustanovila še svoj poseben »bednostni fond«, ki ga poleg rednih proračunskih izdatkov večinoma tudi porabi za isti namen.

Dosedanja izkušnja pa kaže, da za javna dela določena sredstva nikakor še ne zadoščajo, da bi prišli vsi delazmožni in delavoljni ljudje do zaslužka in do kruha. Zato pa bo neobhodno potrebno, da se ta sredstva zvišajo ali z določitvijo novih virov, ali pa bo treba iz že obstoječih virov določiti manj za druge manj važne stvari in dati več za javna dela. Brez gledališč n. pr. se da živeti, brez kruha pa ne — to načelo bo morala upoštevati tudi naša javna uprava,

Denarja je dovolj, samo dobre volje je treba, da se poišče in prime in da se pravilno obrne!

Ostavka vlade g. Uzunovića

Kakor poročajo iz Beograda, sta 18. t. m. podala ostavko na svoje položaje minister za zunanje zadeve dr. Bogoljub Jevtić in minister za kmetijstvo dr. Kojić.

Vsled teh dveh ostavk je predsednik vlade g. Uzunović podal kraljevim namestnikom ostavko celokupne vlade.

Dosedanja vlada bo vodila svoje posle, dokler ne bo sestavljena nova vlada.

Zbiranje »nacionalnih gibanj«

Zadnje čase je prišlo do izrazitih pojavov v zbiranju »nacionalnih« gibanj v naši državi. Osnovni sta se dve skupini teh organizacij.

Prva skupina obsega: 1. Skupino, ki jo vodi bivši minister Ljotić iz Smedereva, 2. Združenje borcev Jugoslavije (»Boj«) v Sloveniji, 3. »Jugoslovansko akcijo«, 4. »Bosansko mladino«.

Ta skupina zahteva v svojem programu med drugim stanovsko preureditev države.

Druga skupina obsega: »Narodno odbrano«, »Udruženje vojnih invalidov«, »Savez vojnih dobrovoljcev«, »Savez strelskih družin«, »Udruženje rezervnih oficirjev«, »Aeroklub kraljevine Jugoslavije« in »Udruženje upokojenih oficirjev«.

Vdova Pavla Radića na Oplencu

Pretekli teden je obiskala kraljevsko grobnico na Oplencu tudi vdova pokojnega Pavla Radića s svojim sinom in hčerko. Spremljal jo je poslanec Mita Dimitrijević. Vdova Radićeva je položila na grob pokojnega kralja lep šopek nageljnov. Po kratki molitvi ob krsti so se vpisali vsi še v spominski knjigo in nato odšli.

Zbližanje med Bolgarijo in Jugoslavijo

Preteklo sredo je prišel v Beograd novi bolgarski poslanik na našem dvoru g. Kazasov.

Pri sprejemu v Beogradu je izrekel novi bolgarski poslanik med drugim sledeče značilne besede:

»Proces zbližanja med Bolgarijo in Jugoslavijo ni samo nujna, marveč je zgodovinska potreba. Oba bratska naroda jo čutita s srcem in v tem trenutku srečnih početkov se je treba s kleno voljo posvetiti delu za radostno bodočnost. Bolgarski narod iskreno želi vzpostaviti z jugoslovanskim narodom odnose, ki bodo pomenili absolutno in popolno prijateljstvo ter neomajno sodelovanje. Posebno mi je drago, da bom lahko delal za čim iskrenejši sporazum med obema narodoma, bratoma po krvi, da doživita nekoč lepše dni.

Vzajemno sodelovanje, izmenjavanje nacionalno kulturnih in znanstvenih dobrin si želi vsa bolgarska javnost in prežet sem z vero, da bo zares mogoče srečno ustvariti tesne vezi med znanstvenimi, gospodarskimi, trgovskimi in ostalimi krogi obeh bratskih narodov. Izmenjavanje kulturnih dobrin bo nedvomno postalo neobhodna potreba duševnega razvoja obeh naših narodov.«

Kmetje in brezposelnost

Gospodarska stiska nas je postavila pred nešteto vprašanj, na katera še danes nimamo pravega odgovora. Gospodarska stiska pa je toliko hujša, ker je tesno združena z duševno krizo inteligence.

Dasiravno pa so važna za naš obstoj vsa sodobna vprašanja, se mi zdi vprašanje brezposelnosti vendar najvažnejše.

Brezposelnih ljudi poznamo dve vrsti. Eni so prišli ob delo in zaslužek po sili razmer, drugi so pa tisti, ki se ne marajo oprijeti nobenega dela, tudi če je razmeroma dobro plačano. To so delomržeži, ki so se delu že zdavnaj popolnoma odtujili.

Za prave brezposelne bi se dalo po mojem vendarle najti trajno delo. Mi smo pretežno agrarna država, kjer je še veliko neobdelane ali pa slabo obdelane zemlje. Vsa ta doslej malo ali pa nič izkoriščana zemlja bi se dala izpremeniti z nekoliko dobre volje v najrodovitnejše polje. Na tej nanovo pridobljeni zemlji bi lahko dobro živelo na tisoče ljudi.

Država pa potrebuje tudi mnogo novih cest, železnic, prekopov, regulacij rek, izsuševanja močvirij itd. To so dela, ki bi dajala na tisoče ljudem kruh in zaslužek še pred svojo dovršitvijo, pridobilo bi se pa zopet dokaj nove zemlje za koloniziranje.

Resnica je, da vsa taka dela stanejo mnogo denarja. Država pravi, da ga nima. Toda za take stvari se mora denar najti in za plodonosna javna dela se tudi vedno najde. Država naj razpiše veliko notranje posojilo, ki ga naj podpisujejo tisti, ki imajo denar. Ako pa tega nočejo storiti, ima država sredstva in moč, da jih v to prisili.

Druga pa je z delomržeži. Po naših cestah vidimo vsak dan več kot preveč ljudi, ki tavajo iz kraja v kraj kot izgubljeni sinovi. Ti ljudje beračijo od mesta do mesta in od vasi do vasi. Eni razkazujejo svoje rane, drugi svoje pohabljenе roke ali noge. Med njimi pa vidimo tudi lepo številno pijancev, ki prav nesramno in predrzno nadlegujejo ljudi; pred temi nisi varen ne doma, ne v gostilni in ne v cerkvi. Kar pa siloma naberačijo, poženejo po grlu.

Ko je bilo letos birmanje po kranjski dekaniji, sem imel priliko gledati na svoje oči, kako so berači kar v večjih ali manjših skupinah spremljali g. knezoškofa na njegovem potu. Šli so od fare do fare in tam nadlegovali ljudi, da se je vsem gnusilo to početje. V nekem kraju so se berači med birmovanjem ravno pred cerkvijo stopili, da je tekla kri, in to vpričo otrok. Ali ni to pohujšanje?

Ta svojat je tudi neznosna nadloga za kmete, zlasti poleti. Kmet se ves utrujen in izmučen vrača zvečer, ali kdor je že, od dela domov. Tam ga pa čakajo berači, ki hočejo denar, jed in vse mogoče stvari, pozimi pa zopet prenočišče, obutev in obleko. Teh ljudi se nabere vsak dan po vaseh po nekaj tucatov. Ako pa vprašaš koga izmed njih, če bi naredil to ali ono delo, ga redko najdeš... Ako ga pošlješ, da ti pokosi kos travnika, kar lepo odide — mimo travnika!

Tako je danes po deželi. Proti tej nadlogi je treba torej nekaj ukreniti, ker je to nujno potrebno tudi že z ozirom na javno varnost. Kdo vé, koliko požarov, tatvin in vlomov gre na račun teh ljudi!

Po mojem bi bilo najbolj potrebno sledeče:

1. Državna oblast naj čimprej organizira posebne prisilne delavske oddelke, kamor naj vkaže vse delomržeže brez stalnega bivališča; ti oddelki naj se zaposle pri javnih delih pod najstrožjim nadzorstvom; stanujejo pa naj v taboriščih.

2. Vse za delo nesposobne ljudi pa je treba oddati ali v hiralnico ali pa jih je treba oddati v oskrbo njihovim občinam.

3. Za mladotnike naj se ustanove poboljševalnice, pijance pa je treba oddati v posebne zavode.

Vse te predloge naj izvrši država, ker so občine in banovine prešibke.

Moramo vedeti, da morajo tudi ti ljudje živeti, a vedeti moramo tudi, da morajo delati, če hočejo živeti. Zato pa je naša dolžnost, da jih zaposlimo, bodisi zlepa, bodisi s silo.

Tako kakor gre sedaj, pa ne gre več!

Kmet iz okolice Kranja.

Navzdol z obrestno mero!

Gospodarske nepravilike v svetu in tudi pri nas trajajo dalje. Vsi dosednji znaki, oziroma poskusi izboljšanja so ostali samo začasni, sezonski, osobito pri nas. Dasi kriza vsaj ne narašča več, je vendar toliko bolj neznosna, ker škodljivejša, kolikor dalje časa traja. Največja škoda nastaja s tem, da bremena naraščajo, dohodki pa nasedajo. In to vodi v neizogiben polom našega organiziranega gospodarstva. Kaj pa naj sicer sledi drugemu, če leto za letom zvišujemo dolgove s pripisovanjem obresti, dasi že vrabci čivkajo, da dolžniki teh obresti ne morejo plačati, odnosno da bodo s časom obresti same požrle dolžnike, tako da dolgovi ne bo s čim plačati. Ali po vsem tem ne pomeni varati samega sebe, če pripisujemo upnikom, predvsem vlagateljem, obresti, ki jih dolžniki ne zaslužijo?

Ako že ne moremo zaježiti glavnih jarkov, po katerih odteka narodno premoženje, tedaj vsaj do kraja zamašimo one, ki izpodkopavajo gospodarske organizacije in rušijo socialno ravnotežje. In tak jarek je obrestna mera, ki je vrhu tega v naši moči, tako da ga lahko obvladamo. Pomagajmo si torej vsaj sami, če že ne moremo izprositi pomoči od drugih!

V informaciji in osvežitve spomina naj omenimo, da smo zadnja leta že parkrat znižali obrestne mere in so torej že par odstotkov nižje kakor so bile ob nastopu krize. Vendar je to še vse premalo, saj so sedanje obrestne mere pri nas še za normalne čase previsoke, kaj šele za tako dolgotrajne krize kakršna je sedanja. Tudi

v inozemstvu še vedno znižujejo obrestne mere, čeprav so bile tam že preje precej nižje kakor pri nas in čeravno se tam razmere bolj popravljajo. Pa tudi pri nas je šla večina denarnih organizacij z obrestno mero bolj navzdol kakor naša.

Ker je po vsem tem na dlani, da bo vsakdo krizo toliko lažje prebolel kolikor nižje obresti bo računal, zato je treba, da pogumno sledimo in tudi v naši organizaciji znižamo obrestne mere vsaj še za 1 odstotek. Izgovor na »konkurenco«, ki bi še vedno morda obstevala višje, ne drži, saj smo doslej videli, da so počasi vsi sledili znižanju. Prav tako tudi ni treba imeti pomislekov glede vlagateljev, saj so tudi doslej mirno sprejeli znižanje, dobro vedoč, da pomenijo nizke obresti visoko varnost in narobe.

Iz Zadrúžnega vestnika.

Francoska vlada za kmete

Kakor poročajo iz Pariza, je francoska vlada pripravila zakon, ki naj omogoči končno sancijsko. Po tem zakonskem načrtu morajo do 15. marca prihodnjega leta vsi kmetovalci prijaviti prefekturam obseg posejane površine in višino prejšnjih let. Prepovedano je dvakrat zaporedoma na istem polju sejati pšenico; nadalje je kmetovalcem prepovedano s pšenico posejati večjo površino kakor v povprečju zadnjih treh let. Minimalna cena, ki je doslej veljala, se ukinje. Ker je v Franciji sedaj na razpolago 117 mi-

lijonov stotov pšenice, dočim znaša potreba konsumna le 78 milijonov stotov in potreba za setev 10 milijonov, se ceni presežek, ki obremenjuje žitni trg na 25 milijonov stotov. Da se bo ta presežek zmanjšal, bo država izdala poldrugo milijardo frankov (4,5 milijarde Din) za nakup odvišne pšenice. Šest milijonov stotov pšenice bo država pokupila za tako zvano sigurnostno rezervo, 4 milijone pa bo denaturirala; vrh tega bo z izvoznimi premijami omogočila izvoz najmanj 5 milijonov stotov pšenice. Po izvršeni sancijski žitnega trga bo presežek reducirán na 10 do 11 milijonov stotov, ki jih bo skušala vlada pozneje zlasti z denaturiranjem spraviti s trga. Za kritje te dalekosežne razbremenilne akcije bo vlada najela posojilo v višini poldruga milijarde frankov, ki se bo amortiziralo v 10 letih in bo anuiteta obremenjevala proračun za 200 milijonov frankov letno. S to ogromno žrtvijo hoče francoska vlada omogočiti zopet normalne razmere na žitnem trgu.

† Neža Tršan roj. Malenšek

V Tacnu pod Šmarno goro, tam ob šumeči Savi, je za vedno zatisnila svoje trudne oči v visoki in častitljivi starosti 80 let gospa Neža Tršan roj. Malenšek, soproga daleč naokoli znane posestnika, mlinarja in trgovca g. Alojzija Tršana. Pokojnica je bila priprosta, tiha, mirna in blaga žena. Vse svoje življenje in vso svojo ljubezen je posvetila in žrtvovala hiši, družini in obsežnemu kmetškemu gospodarstvu. Dičila jo je nadvse lepa lastnost, bila je skromna in dobrasrčna. Za siromaka je imela vedno odprto roko in vsak revež, ki jo je prosil, je našel pri njej usmiljenja. To je najbolj pokazala njena poslednja pot, na kateri jo je spremlilo kljub slabemu vremenu ogromno število hvaležnega prebivalstva od blizu in daleč. Bodi vzorni ženi lahka domača gruda, žalujočemu soprogu kakor ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje!

Ivan Lokar — 80 letnik

13. t. m. je slavil svojo 80letnico g. Ivan Lokar, upokojeni šolski upravitelj v Ljubljani. Slavljencec se je rodil v Ljubljani, kjer je tudi dovršil učiteljsko šolo. Nato je služboval dolgo vrsto let v raznih krajih v Belokrajini (Stari trg, Črnomelj itd.), od tam pa je prišel za nadučitelja na Hrušico pri Ljubljani, kjer je zaključil svojo službeno pot; kot upokojenec se je naselil v Ljubljani.

V javno življenje ni posegal kot politik, pač pa si je pridobil na vseh svojih službenih mestih velike zasluge za napredek kmetijstva. Kot odličen lovec je natanko poznal potrebe svojega vsakokratnega delokroga, zato pa je znal prav in dobro svetovati ljudem, kar mu je pridobilo splošno zaupanje in spoštovanje.

Slavljencu želimo tudi mi še dolg in lep življenski večer v krogu njegove ugledne rodbine!

Zaplemba premoženja političnih strank v Bolgariji

Sedanja bolgarska vlada je, kakor znano, takoj ob prevzemu oblasti, vse dotédanje politične stranke razpustila. Pretekli teden pa je izdala odlok, s katerim se vse premoženje bivših političnih strank zaplenja. Kar je nepremičnin in premičnin, bodo prodali na dražbi, z izkupičkom bodo plačali dolgove, ostanek pa, če ga bo kaj, bo dobila državna blagajna.

Novi predsednik Švice

Pretekli teden je zvezni svet švicarske republike izvolil novega predsednika. Izvoljen je bil dosednji podpredsednik Minger.

Novi predsednik švicarske republike po svojem poklicu ni šolanec, ampak je kmet, ki se tudi kot narodni zastopnik ni sramoval kmetškega dela; on orje svoje polje sam!

Kmetška mladina

Vsem tovariškim Društvom kmetških fantov in deklet ter vsem prijateljem kmetško-mladinskega gibanja želimo prav zadovoljne božične praznike!

Zveza kmetških fantov in deklet v Ljubljani.

★

Prosvetno organizatorični tečaj

Pododbor Zveze kmetških fantov in deklet za ptujsko okrožje je na svoji zadnji seji sklenil prirediti v dneh 7., 8. in 9. januarja 1935 v Ormožu prosvetno-organizatoričen tečaj za fante. V tečaj se sprejmejo kmetški fantje tudi izven društev, a le iz ptujskega sreza, ter naj zanimanci pošljejo tozadevne prošnje čimprej Pododboru.

Obenem je bil pri Pododboru ustanovljen ženski odsek, kateremu je bila za načelnico izvoljena tovarišica Lojzika Štamparjeva iz Lačevsi, za njeno namestnico pa tovarišica Marta Plepelečeva iz Središča. Če se prijavi dovolj deklet, se bo v tekoči zimi vršil tudi tečaj za dekleta.

★

Smučarji!

Smučarski pododsek Kmetško-sportnega oddelka Zveze kmetških fantov in deklet namerava prirediti v Ljubljani smučarski tečaj za začetnike. In sicer takoj ko zapade sneg. Da pa nas ne prehitijo nepripravljene, vabimo vse prijatelje kmetško-mladinskega pokreta, ki bi se želeli udeležiti tega tečaja, da se prijavijo na naslov: Zveza kmetških fantov in deklet, smučarski pododsek, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 1. Glede kraja in časa bomo sklicali poseben sestanek interesentov.

Ze danes upozorjamo smučarje, da bo pododsek prirejal nedeljske izlete. Vsakokratni izlet bo objavljen v »Kmetškem listu«.

Smučarski pododsek Zveze.

★

Orla vas. Tudi pri nas je smrt Viteškega Kralja Aleksandra I. Zedinitelja močno odjeknila. Zato smo se po vseh komemoracijah za Velikim pokojnikom, ki so jih priredila vsa društva skupno in še vsako posebej, omejili le na prireditve resnega zračaja. Tako so 4. novembra t. l. proslavili treznostni teden Društvo kmetških fantov in deklet, Sokolska četa, Gasilno in pevsko društvo s predavanjem g. dr. Červinke, zdravnika iz Polzele, ki se je vršilo v tukajšnji osnovni šoli.

Tukajšnja Sokolska četa je imela 1. decembra svečano prisego kralju Petru II. in proslavo narodnega zedinjenja.

Društvo kmetških fantov in deklet priredi 25. decembra božičnico, ki pa se bo vršila samo v krogu društvenih članov.

Za 6. januar prihodnjega leta pripravlja Ženski odsek Društva kmetških fantov in deklet zanimivo predavanje o gospodinjstvu tovarišice Anice Turnškove, gospodinjske učiteljice. Predavanje se bo vršilo v tukajšnji narodni šoli. Vabimo vse žene in dekleta bližnjih vasi in tovarišice vseh sosednjih društev!

Ženski odsek našega društva priredi prihodnje leto prikrojevalni tečaj, ki se prične 14. januarja 1935. O izidu vseh prireditev bomo še poročali.

Tajnica.

Oplotnica. Tukajšnje Društvo kmetških fantov in deklet priredi dne 26. t. m. mlekarški te-

čaj, katerega nam je omogočila Zveza kmetških fantov in deklet v Ljubljani. Na tečaju se bo predavalo o mlekarstvu in se bodo izdelovale razne vrste sira in masla. Tečaj bo vodil referent za mlekarstvo kraljevske banske uprave g. Franjo Pavlica.

Beričovo. Tukajšnje Društvo kmetških fantov in deklet priredi v nedeljo 23. decembra v Kmetškem domu v Beričevem igro »Rokovnjač«, ljudska igra s petjem v petih dejanjih. Dejanje se vrši l. 1910. v Kamniku, Črnem grabnu, Halovcu in okolici. Pričetek ob pol 4. uri popoldne. Vstopnina običajna. Vse prijatelje kmetškega pokreta vljudno vabimo!

Hajdina pri Ptuj. Po dolgem odlašanju se je v nedeljo 16. decembra 1934 vendarle vršil ustanovni občni zbor Društva kmetških fantov in deklet. Čeravno je pripravljali odbor agilno deloval za uvrstitve našega društva, so nekateri vseeno mislili, da do ustanovitvenega občnega zbora sploh ne bo prišlo.

Od učiteljstva se je udeležil ustanovnega občnega zbora g. šolski upravitelj I. Petje in pet učiteljic. Našega ustanovnega občnega zbora so se udeležili tudi tovariši iz Zlatoličja, ki pripravljajo ustanovitev našega društva.

Predsednik pripravljalnega odbora tovariš Cestnik Jurij je otvoril in vodil ustanovni občni zbor; podal je tudi obširno poročilo o delu pripravljalnega odbora ter pozival navzočne k nadaljnjemu delu.

Zvezo je zastopal tov. dr. Rosina iz Maribora, ki je v jedrnatih besedah poudarjal veliko važnost naše kmetško-mladinske organizacije.

Nato se je izvolil odbor, v katerem je zraven starih tudi nekaj novih odbornikov. V novem odboru so zastopana tudi dekleta.

Vodstvo ženskega oddelka je zaenkrat prevzela tovarišica Mihaela Burger, tuk. učiteljica.

Razpravljalo se je tudi o ustanovitvi pevskega oddelka in se bo tudi ta misel menda v kratkem uresničila.

Zimski program našega dela se je določil tako, da bi se vršila razna strokovna predavanja v obliki kmetško-nadaljevalne šole.

Zakaj le v pisarne?

Kakor je že po naravi stvari same razumljivo, da si poskuša vsak človek po možnosti izboljšati svoj gospodarski položaj in si ustvariti prijetnejše in udobnejše življenje, tako je razumljiva in naravna tudi želja staršev, da bi se njihovim otrokom godilo boljše na svetu kakor njim samim.

Pota pa, ki vodijo do uresničenja teh želja, so močno različna, kakor so različni ljudje in kakor je različno njihovo gledanje na svet. Eni mislijo, da se godi »boljše« tistemu, ki ima mnogo denarja in taki ljudje žele, da bi njihovi otroci postali trgovci; drugi — in teh je pri nas večina, da se godi »boljše« tistemu, ki mu ni treba opravljati težkega telesnega, zlasti kmetškega ali obrtniškega dela.

Za take ljudi je ideal — pisarna! Pot do pisarne pa vodi skozi šole in tako nam je razumljiva prenapolnjenost naših srednjih in višjih učilišč, ki jih ne obiskuje mladina toliko iz ukaželjnosti kakor zato, da dobi prej ali kasneje kakšno »službo«. Ljudje pravijo fantu, ki hodi v šolo: »Le priden bodi in lepo se uči, pa boš jedel vsak dan meso in bel kruh!«

To naziranje pa je dandanes precej pogrešno. Ne rečemo, da nekdanj ni bilo tako: nekdanj se je šolanje res izplačalo. Pri silni obilici šolancev pa so se razmere danes korenito izpremenile in danes se ne more vsak šolavec veseliti vsak dan mesa in belega kruha.

Številke, ki nam povedo, koliko mladine obiskuje višje šole, ki niso ravno poceni, govore jasno, da je, oziroma da bo šolancev vedno več in preveč. Posledica tega je tisti srditi boj za »službo«, ki ga opazujemo dandanes v vseh

Počasi, toda tem varneje, se širi misel kmetško-mladinskega pokreta po naših vaseh. Naša misel je zdrava, volja odločna, delo uspešno in zmaga gotova!

Gaberje pri Brežicah. Javljamo Vam, da je naše Društvo kmetških fantov in deklet dne 8. t. m. priredilo v dvorani g. Kramerja v Dobovi igro »Rodoljub iz Amerike«, ki je moralno in gmotno prav lepo uspela. Pred igro je bila prikazana simbolična slika s petjem kmetške himne »Zeleni prapori«, na kar je tov. Danec deklamiral Gregorčičevo »Kmetški hiši«. — Naši ljudje so pokazali ob prvem nastopu našega društva velike simpatije do kmetško mladinskega pokreta, pa tudi diletantje so se ob svojem prvem nastopu navdušili za nadaljnje delo. Fantje in dekleta, po tej poti složno naprej!

Celje. Vsem članom Društev kmetških fantov in deklet v celjskem okrožju sporočamo, da je Pododbor Zveze kmetških fantov in deklet otvoril v Celju, Prešernova ulica 6/L, poslovno tajništvo, katero je odprto vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3.—6. ure popoldne. V našem tajništvu dobijo vsi naši člani in članice ter njih svoji brezplačna navodila in nasvete o gospodarskih, organizacijskih, davčnih, društvenih, denarnih in vseh ostalih vprašanjih. Poslušajte se teh ugodnosti!

Zg. Hudinja pri Celju. Društvo kmetških fantov in deklet Zg. Hudinja vprizori na praznik sv. Štefana ob 3. uri pop. v posojilniški dvorani v Vojniku božično igro v 3 dejanjih: »Vrnitev iz ruskega ujetništva po desetih letih«. Prijatelji lepe zabave vljudno vabljeni.

Frankolovo. Društvo kmetških fantov in deklet priredi na Štefanovo, dne 26. decembra, v dvorani igro »Vrnitev«. Vsi prijatelji vesele družbe ste vljudno vabljeni.

Novo mesto. V Novem mestu, Ljubljanska cesta 30, je otvoril Pododbor Zveze kmetških fantov in deklet za novomeško okrožje svoje poslovno tajništvo, kjer lahko dobijo naši tovariši in tovarišice, kakor tudi njih očetje in matere razna pojasnila, posebno v društvenih in gospodarskih zadevah. Pojasnila se dobijo brezplačno.

strokah. Kakor so nekdanj iskali sposobne delovne pisarniške in uradne moči in jih temu primerno tudi plačevali, tako se dandanes kar tepe na stotine prosilcev za še tako neznatno službo. Ker pa službo dobi lahko le eden, je jasno, da morajo drugi čakati, kajti spričevalo, da je ta ali oni dovršil svoje študiranje, ne daje še pravice do zaposlitve, ampak daje samo možnost zaposlitve. Tako se brezposelnost med šolanci vedno bolj veča in težke denarne žrtve staršev za šolanje ostanejo dolgo časa zaman!

Vsako gospodarstvo, zlasti javno, je urejeno pač tako kakor je urejeno zasebno, recimo kmetško gospodarstvo. Kmetija prenese lahko le enega gospodarja in čisto natanko določeno število uslužbencev. Kmet, ki ima le dve kravi, ne more zaposliti izučenega mlekarja ali sirarja in v občini, ki nima sredstev, ne morejo plačevati recimo pet zdravnikov, če spravijo skupaj potrebni denar le za enega!

Zato pa opozarjamo kmetške in delavske starše, ki nimajo denarja v obilici, naj nikar ne verjamejo, da se godi ljudem »boljše« le v pisarnah, pač pa bo treba začeti premišljevat prav resno, če niso kakšni drugi poklici dosti boljši kakor pa so pisarniške službe. Dober obrtnik n. pr., ki res nekaj zna, si lahko tudi ustvari lepo življenje, če je priden in varčen, čeprav mora tudi telesno delati. In tudi življenje na kmetih kljub trdemu delu ni nezno, in dostikrat v resnici boljše kakor pa je življenje slabo plačanega pisarniškega človeka. Bel ovrtnik naj nikogar ne moti, ker je to dostikrat samo varljiv videz, za katerim se ne skrivajo prav nikake sladkosti, pač pa mnogo težav!

Pred Božičem!

Debro je, da se sedaj, ko se bliža praznik rojstva Sina Božjega, zamislimo malo v davne čase in jih primerjamo z današnjimi.

Pred 2 tisoč leti je, prav tako kakor danes, vladal v svetu razvrat, korupcija, nasilje, odeduštvo. Mali ljudje so omahovali pod pezo življenja. Denarni mogotci so ožemali reveže. Oni, ki so se rodili v pastirskih kolibah, ribiških šotorih in skalnih duplinah, so bili bitja nižje vrste, le na zunaj podobni ljudem, zato brez vsakih pravic. Bili so last bogatinov, ki so z njimi počeli, kar so hoteli. Vse je vpilo po odrešeniku. Ko pa je ta prišel, jih je le malo šlo za njim. Rodil se je med pastirji in ribiči, med ponižanimi in razžaljenimi, da bi s tem pokazal, da jih ljubi in da jim hoče pomagati. Pa so bili že preveč otopeli v trpljenju in ponižanju in se zato niso zavedali, kaj jim prinaša Kristus. Bili so hlapčevsko vzgojeni, pasje vdani svojim gospodarjem in niso hoteli takoj slediti njegovim naukom. On pa se ni razsrdil na njih. Razumel je njih zaslepljenost, in je učil še z večjo gorečnostjo.

Zelo se je trudil Jezus, preden je te reveže prepričal, da so tudi oni ljudje, da imajo dušo kakor bogatini, farizeji in pismarji. Strmeli so nad besedami, da bodo s smrtjo izenačeni s kralji in cesarji in da se jih bo po smrti cenilo le po njihovih delih.

Učil je Odrješerik in odgrinjal temo, bodril in tolažil, zdravil bolne, nasitil lačne, ljubil pohabljeni in zavrženi. Bogataši in mogotci pa so se bali, da bi jim zmanjkalo tal, obdolžili so ga, da pohujšuje ljudstvo, obsodili ga in križali.

Ali se ne dogaja tako tudi danes? Ali nimamo tudi danes oderuhov, goljufov, požeruhov, ki drže v kleščah brezpravno maso, ji pijejo kri in sesajo mozeg? Tudi danes so se pojavili odrešeniki, ki odpirajo oči zaslepljenim trpinom, uče in bodre, buče zavest človeškega dostojanstva. Odkrivajo grehe današnjih farizejev in mogotcev, opozarjajo na krivico, ki se godi med nami. In tudi danes je takih, ki so spoznali svojo zmoto in slede potem odrešenikom. Pa tudi takih je med nami, ki so se privadili na suženjski jarem in ga ne morejo odvreči; takih, ki mislijo tako kot so jih naučili gospodarji: da so zato rojeni, da zvesto služijo onim, ki si laste nad njimi moč. In zadovoljni so z drobtinami, ki padejo z gospodarjeve mize.

Pri vsem tem se sprašujemo: Kako, da po tako silnem razmahu krščanstva, po milijonskih človeških in denarnih žrtvah, ljudje nismo postali krščani, zakaj po tako ogromnem razvoju civilizacije in kulture ne moremo živeti človeku vredno življenje? Zakaj se milijoni, ki hrepene po ljubezni, le njej posmejujejo, ki žele pravico, služijo krivici, govore o miru in se oborožujejo s tanki, vojnimi ladjami in aeroplani?

Ker je ogromna večina človeštva bila vedno in je še danes v globoki temi neznanja, a ona prosveta in kultura, odeta v varljivo skorjo, je služila le gospodarjem, ki so sejali med ljudstvo razdor in sebičnost, da so tako vključili milijone in jih podredili svojim namenom.

Nekdaj je bila vera visokim gospodom sredstvo za doseg njihovih ciljev. Skozj ves srednji vek smo goreče služili njihovi nenasitnosti. Po hudem boju med cerkveno in posvetno gospodo pa smo, vsled zmage poslednjih, izmenjali gospodarje. Ostali smo še naprej vprežna živina, le bičali so nas poslej fevdali in kapitalisti.

SVETI VEČER

Zopet se oglašajo zvonovi in oznanjajo rojstvo Kristusa-kralja. Zbrali smo se okoli domačega ognjišča, da obnovljamo stare običaje in praznujemo praznik miru in ljubezni. Ko zunaj v naravi sneg pokriva gozdove in doline, smo pohiteli pod domači krov, da v

rodbinskem krogu preživimo nekaj ur veselja in radosti v teh težkih dneh. Božič je praznik neskaljene sreče in veselja; v božični noči se naša pesem najlepše razlega in nam čara pred oči najlepše sanje; obnavlja nam narodne običaje, polne poezije in lepote. V božični noči nismo otožni in vsakdanje breme nas ne teži, temveč z vedrim čelom in vso življensko silo glejmo pogumno v bodočnost! Krepimo naše misli s svetim mirom božične noči! Naša pot mora iti k sreči vseh, ki so bistrih misli in dobre srca!

Takšna je bilanca naše krščanske kulture. Dvajset stoletij je minilo, odkar je Bog visel za človeka na križu in človeštvo, namesto da bi v tem času z dejanji potrdilo njegov nauk, ga je potvorilo, obrnilo božje zakone. Namesto da bi dvignilo človeka nad stvari, je dvignilo stvari nad človeka. V največji kulturi najbolj trpi in propada sam človek.

Kmetska mladina! Mislimo v teh svetih božičnih dneh na vse to. Preudarjajmo, kujmo si načrte za bodočnost. Dan rojstva Sina Božjega naj bo dan krepkega porasta naših sil, naše zavesti, moči in volje. Naša dolžnost je, da tovariše, ki še hodijo po starih potih, privedemo v naše vrste, da bomo združeni korakali boljše bodočnosti naproti.

Marija Horvatič.

Božič v Brkinih

(Črtica)

Najlepša sedanja brkinska cerkev, premska cerkev sv. Helene, je bila prej lesena. Še ni šestdeset let, kar jim je pogorela in so sezidali novo, večjo in iz samega kamena, ki ga tudi v tej lepi kraški dolini ne manjka. Še farna vas sredi doline štrli na svojem griču kakor polotok sivega okolnega Krasa ali most od juga na sever. Vmes teče Reka, nad njo bedi grad z mrkim stolpom, ki je nekoč grofovski žugal brkinskim tlačanom. Viden je daleč na vse strani, mogočen starejši brat bele cerkve z visokim zvonikom. Premski zvon poje hkratu vsem Brkinom do trnovskih polj in do vremške kotanje, pa tudi oddaljenim Čičem na jugu, na severu Pivčanom, Kraševcem. S strmih pobočij kraških robov se ozirajo pastirji nanj in se merijo, kdo sliši zvon in kdo vidi uro. Visoka cerkvena okna svetijo ob zornicah hlapcem in deklam še v daljne vasi, ko vstajajo, molzejo in neso mleko v dolino, in drvarjem svetijo in oglarjem. Ta okna vabijo vernike in nevernike k tihi molitvi. Saj to ni hram enega samega kmeta, ene vasi ali ene fare. To je tiha in veličastna palača vseh hribov in vse doline, bukovih in hrastovih gozdičev, pašnikov, sadovnjakov, visokih topolov; visoka kakor katedrala, bela kakor iz marmorja, velika, široka kakor duša ostroškega očanca. Na sveti večer je pa vsa razsvetljena ko nikdar prej ne pozneje. Na sveti večer je polna veličastnega zatopljenja in sproščenja. Slava in mir ljudem na tej zemlji!

Zato ni čudo, da se Brkini pripravljajo na sveti večer z drhtečim hrepenenjem, pripravljajo in radujejo, pa s svojo skromnostjo zakrivajo notranje veselje ter se postijo vse postne dneve adventa. Mislijo na lagodni zimski počitek ljudi in zemlje, odkar je zapadel prvi sneg, pa vstajajo zgodaj zjutraj k zornicam, ko je še tema, da ta sveti mir in počitek pobožno uživajo.

In tako je tudi na sveti večer, da se še ob pripravljenih najboljših jedeh in pri svežih kolinah večerja v vseh hišah samo polenovka, polenovka (štokviš) s krompirjem. Skleda že stoji na pogrnjeni mizi, gospodar je že vse prostore hleva in hiše poskropil in blagoslovil. Mladina se je toplo oblekla za noč in pripravila plamenice, ki bodo razsvetljevale pot k polnočnici. Pri večerji je vse slovesno in tiho. Vsi so doma, kar jih je še živih in so mogli priti. V sobi so majhne jaslice z gorečim plavčkom, ki gori v ozadju in razsiplje rahlo svetlobo po gričku iz mahu. Dih zemlje vonja po hiši. In komaj da so povečerjali, že beži mladina iz hiše. Dolga je pot, strmi so griči, mnogo lepega je še v dolini. Samo odrasli, ki ne gredo iz vasi brez farala, še sede in se pogovarjajo. Čakajo, da bo pozvonilo. Takrat bo že črna noč, in tudi če bodo zvezde svetile, se bo zemlja skrila v eni sami temini kakor nižave pred Belehemom. Ali je bilo ali ni bilo tako v tistem času, ko se je rodil Kristus?

Otroci iz vseh vasi se pode najprej navzdol, v dolino. Tam imajo jaslice s pastirci iz voska in božično drevesce. V kmetskih hišah ne imajo nikjer drevesca. Pa kako naj bi ga tudi imeli. V vsej dolini je samo eno. Mostnarjevo. Na njem se vse sveti. Prava, resnična smreka v veliki sobi sega skoraj do stropa. Na vrhu je srebrna konica, svetlejša od zvonika, po vseh vejah in vejicah se povešajo angelci, zvezde in

solnce, Miklavžki, živali in druga čuda. Dimnikarček se skriva za lesketajočim se snegom in pleza z lestvo na rami. Kamorkoli se ozreš naokoli drevca ali pa proti vrhu, povsod se blešči srebro, kakor snežni, kristalasti gozd na visokem Krasu. Jaslice pa so večje samo še v cerkvi. Pet minut tega pogleda ti vzame vid. Otrokom se zdi, da ne bi bilo božiča, ako ne bi bilo te krasote, zdi se jim, da je to drevo božični sijaj vse doline. Prihajajo, gledajo, se čudijo in zbeže spet v temino.

Ko zazvoni prvič k polnočnici, se vsujejo preko mostu in poženo po poslednji strmini. Tam se že svetijo posamezne plamenice. Otroci iz farne vasi se vračajo iz doline in mešajo med sosednje. Na hribu žari iz sto in sto oken velika, razživiljena vas. In po robovih obrobnihih gričev se pritikajo nova razsvetljena okna v krepkih kratkih črtah. Med njimi noč. Tema preži iz sto globeli in dolgih jarkov doline. Čim

više se dvigajo po strmini navzgor, tem dalje jo vidijo, tenko pokrito s snegom. In kakor je zemlja bolj daljna, tako jo bolj čutijo. V temini ji je srce še bliže. Najvišji rob Nanosa, Učke, Sneznika se jim ne zdi bolj visok. Vse rebri narahlo vstajajo in prihajajo z njimi v začarani krog polnočnice. Tisti, ki so ostali doma, gledajo navzgor za njimi. Zdi se jim, da pripevajo.

Zvonovi, ki pojo polnoč, pozdravljajo ubrano in pobožno te veličastne jaslice. Vsako leto se lahko rodi v njih odrešenik in razveseli srca, potrka na svetla okna, ki pričakujejo. Samo tisti bo umrl, kjer se je dušica na oljnem plavčku prva utrnila in ugasnila. To pa se ne bo pripetilo ne v sobici sestre ne brata — ne v sobi staršev; drobni otroški prsti so vsako dušico pritrdili z zvesto skrbjo, da morajo vse doživeti jutranji svit brkinskega božičnega praznika, ki kakor beli sneg oživlja v spominu to večno sliko.

Ivo Grahor.

Božično veselje in naše zdravje

Božični prazniki so dnevi veselja, zlasti za otroke. Prazniki pa niso pravi prazniki, če ni tudi na mizi kaj dobrega. Te praznične dobrote so pa pri vsi svoji »dobroti« včasih tudi nevarne, zlasti otrokom.

Božično dobo poznajo zdravniki že dolgo let kot dobo raznih želodčnih in črevesnih bolečin in bolezni.

Bolečine se začno navadno z bljuvanjem preveč zaužitih dobrot. Slede glavobol, omotičnost in druge slabosti. Namesto da bi se veselil lepih praznikov do konca, mora bolnik že prvi dan v posteljo, kjer ga čaka namesto celih bregov dobrih jedil trč — post.

Ljudje, zlasti otroci, ki se preobjedo, se morajo postiti! Post je najboljšo zdravilo! Takim bolnikom zadostuje nekoliko čaja in kakšen prepečen kruhek. Šele potem, ko želodec sam zahteva, da mu dajte jesti, takrat smemo bolniku dati navadno, priprosto jed, toda bolj malo, zato pa rajše večkrat na dan.

V naših krajih imajo ponekod navado, da za praznike pripravijo toliko jedi, zlasti mesnine,

da je tudi najboljši želodec ne zmagajo, dokler je jed še sveža in dobra. Ostanke spravljajo za prihodnje dni. V hladu in mrazu se jedi sicer ne pokvari tako hitro; vendar pa to ni priporočljivo. Boljše in pametnejše je, če si pripravljajo ljudje svoje užitke za praznike sproti; nikjer namreč ni zapisano, da mora biti kokoš, ki jo hočemo uživati šele v novem letu, zaklana in pečena že za — božič!

Posebno je treba paziti na otroke, da se ne bašejo preveč s sladkarijami. Sladkor je otrokom sicer potreben dobe naj ga pa naenkrat le malo, zato pa večkrat na dan. Za otroke, ki morajo na praznike v posteljo, prazniki niso prazniki; praznike uživajo s pravim veseljem samo zdravi otroci!

Kmečki magazin, nova manufakturna trgovina v Ljubljani, Krekov trg 10 (nasproti Mestnega doma). Ako hočete dobro blago in poceni, potem obiščite nas in prepričajte se. Naše geslo je: Mali dobiček — velik promet.

Dopisi

★

Nov vodovod za Viševk in Vrh pri Sv. Trojici pri Moravčah

V mesecu septembru se je dogradil nov vodovod za imenovane vasi 530 m nad morjem.

Ker bo gotovo interesiralo slovensko javnost, koliko velja tak hribovski vodovod, zato objavljamo obračun stroškov, iz katerega je natančno razvidno, kako se je vodovod gradil pod nadzorstvom banovinskega inženjerja in s podporo banske uprave.

A. Izdatki v denarju iz banovinske podpore

Prispevek banovine: Din

part. 40/5, b. l. 1932/33 45.000—

part. 47/6, b. l. 1934/35 10.000—

Skupaj 55.000—

1. Litoželezne cevi in armature od Strojnih tovarov v Ljubljani . . . 36.558—
2. Cement 10.000 kg od Trbov. premogokopne družbe 6.611-50
3. Betonsko železo od Fr. Stupice v Ljubljani 2.066-49
4. Potni račun 108—
5. Kokalj Bernard, zidar 574 ur à Din 4— 2.296—
- OUZD 47-23 2.343-23
6. Vidic Lovro, instalater 5.940-50
7. Strojne tovarne, armatura 469—
8. Fr. Stupica, železje 561—
9. Schneider & Verovšek, pocinkane cevi 595-02
10. Akord za zasipanje cevne jarka 497-26

Skupaj 55.750—

Interesenti za navrtalne oklepe
3 kom. po Din 250— 750—

Ostane izdatkov 55.000—

B. Izdatki v denarju iz prispevka interesentov

1. Komisijski stroški ogleda 1.282—
2. Nakup gramoza 45 m³ po Din 2— 90—
3. Naprava gramoza, delavec 315—
4. Nabava cementnih cevi 495—
5. Rezanje pločevine 15—
6. Ključavničarsko delo (vrata) 53—
7. Municija 435—
8. Žebli, žica 50—
9. Deske, les 3 m³ po Din 300— 900—
10. Obraba orodja 100—
11. Alojzij Vodnik, plošča 330—
12. Akord za zasipanje jarka 1.002-74

Skupaj 5.067-74

C. Prispevek interesentov s prostovoljnim delom

1. Težaško ročno delo 4.194 ur à 2-50 10.485—
2. Tesarsko delo 80 ur à 5— 400—
3. Vozniki s konji (480 ur) 7.425—
4. Ključavničarsko delo (44 ur) 350—

Skupaj 18.660—

Rekapitulacija

	Din	Din
A. Izdatki v denarju iz banovinske podpore	55.000—	
B. Izdatki v denarju iz prispevka interesentov	5.067-74	
C. Prispevek interesentov s prostovoljnim delom	18.660—	
Skupaj	78.727-74	

	Din	Din
A. Izdatki v denarju iz banovinske podpore	55.000—	55.000—
B. Izdatki v denarju iz prispevka interesentov	5.000—	5.067-74
C. Prispevek interesentov s prostovoljnim delom	20.000—	18.660—
C. Prihranek vsled dela v režiji	10.000—	11.272-26
Skupaj	90.000—	90.000—

Iz obračuna stroškov novega vodovoda je razvidno prav natanko, kako se je porabila banovinska podpora Din 55.000— in koliko so prispevali interesentje-kmetje sami v denarju (Din 5.067-74) in koliko s prostovoljnim delom (Din 18.660—) in koliko se je prihranilo (Din 11.272-26!) vsled dela v režiji.

Pripominjam, da je bil vodovod že od početka v načrtu le za vasi Vrh in Viševok, in to zaradi slabega toka (izvirka) studenca. Vas Vrh ima vodo sedaj pri izviru higienično zajeto, voda je sedaj na pipo in vas ima tudi higienično cementno korito za napajanje živine. Kljub temu pa, da imajo Vrhovci veliko korist od novega vodovoda, namreč zdravo, čisto pitno vodo za ljudi in živino, niso ničesar prispevali interesirani gospodarji ne z delom ne z denarjem. Ravno tako tudi Žejani ne, dasi imajo vodo sedaj pol kilometra bliže svoje vasi, a pri zgradnji niso nič pomagali, vendar jim vode tudi v suši ne bomo branili, ako jo bo dosti za vse.

Glavno delo: težaško in vožnje (okrog 5.000 ur, t. j. 208 dni, oz. nad pol leta) so opravili Viševljani sami vsi! Ves pesek, ves cement, cevi in ostali material so morali iz Podpeči in Domžal 12 km daleč v hrib zvoziti. Zajetje studenca, rezervar, vse jarke (500 m) za vodovod so sami izkopal in to ob času največjega kmečkega dela (meseca maja, junija, julija, avgusta in septembra 1934). Vsa čast njihovi delavnosti in požrtvovalnosti. Tu ima slovensko ljudstvo zgled, kaj vse se da doseči z nesebičnostjo in složnim delom. Dr. V. Rožič, senator.

★

Dobova pri Brežicah. V četrtek, dne 13. t. m. smo položili k večnemu počitku mladenko Marijo Pinterič, hčerko našega prvoboritelja kmetijske ideje, uglednega posestnika Franca Pinteriča iz Rigonc. Kolika je bila žalost za izgubljeno edinko, nam pač jasno kaže njen veličastni pogreb. Toda kdo bi tudi ne sočustvoval nad tem mladim življenjem. Komaj 23 let stara, a že se je knjiga njenega življenja morala zapreti. Kupa trpljenja je bila polna in prišla je božja poslanka, katera je to rahlo in nežno cvetko presadila v božji vrt. Odšla je in nikoli več se vrnila ne bo. Bodi ji lahka domača gruda!

Z Iga pri Ljubljani. Zadnje čase se po vsem izjanskem živahno razpravlja zadeva volitev v glavni odbor za osuševanje barja, katere se bodo baje v kratkem vršile. Volitve so za naš kraj prav važna zadeva, saj skoraj ni kmeta, ki ne bi imel na barju kake parcele, katero mu leto za letom zaliva in poplavlja voda. Tudi to leto ni šla mimo nas, napravila nam je na pridelkih ogromno škodo, katera bi se bila s pametnim gospodarstvom delno omejila. Zato pričakujemo od bodočega našega zastopnika, da bo zastavil vse svoje sile ter pripomogel, da pride čim prej do poštenega osuševanja barja. Odbornikom naj ne bo samo za častno mesto, temveč za delo, za katero naj bi tudi odgovarjali.

Griže pri Celju. Na dan sv. Miklavža ob 5. zjutraj je izbruhnil pri posestniku Jagru pod Mrzlico velik požar, ki mu je uničil poleg poslopij več kot 20 polovnjakov razne pijače. Kar pa je najhujše, mu je zgorelo tudi 14.000 dinarjev gotovine, ki jih je imel shranjene doma vsled nezaupanja v denarne zavode. Jager je postal iz premožnega kmeta čez noč revež. Zaravovan je bil samo za 12 tisoč dinarjev.

Vinarska podružnica v Ljutomeru priredi vinski sejm in razstavo v Ljutomeru dne 12. marca prihodnjega leta. Že danes opozarjamo vse zainteresirane na ta dan. — Vabimo istočasno vse vinogradnike iz ljutomerskega in strigovskega okoliša na občni zbor, ki se vrši dne 13. januarja 1935 ob 9. uri v gostilni g. Resnika. Na občnem zboru bo strokovno predavanje in sklepanje o raznih predlogih v prid našega vinogradništva. — Odbor.

ZA VARČNO GOSPODINJO
le
Zlatorog
terpentínovo mýlo!

Brusnice-Orehovica. Letos se je v naši občini precej popravilo in preuredilo. Občina je napravila dva mostova in sicer v Pristavi in Zapužah, katera sta bila neobhodno potrebna. V Orehovici je na banovinski cesti sreski cestni odbor razširil ovinek, kateri je bil pri hitri vožnji silno nevaren. Istotako namerava razširiti imenovano cesto v Dol. Mokrem polju pri gostilni »Rokelj« Dobravec. S subvencijo kraljevske uprave je občina popravila ozir. razširila občinsko cesto, ki veže Brusnice z bivšo občino Orehovica.

Obiskala nas je pa tudi nesreča in sicer povodenj, ki je napravila ogromno škodo. Nad Gorjanci se je utrgal oblak. Množina vode je gnala kamenje, drevje, pesek in zemljo na rodovitno Gabersko in Hrušiško polje. Uničila je 5 km na dolgo in 200 m na široko vse pridelke. Mlinarju Šaferju v Hrušici je odnesla jez in kolesa s tečajev. Najbolj prizadeta je pa bila občinska cesta I. reda Gaberje—Brusnice, katera je bila v daljavi 2 km popolnoma uničena. Na treh mestih je skopala cesto 4—5 m globoko, dasi ravno je bila do 1 m globoko tlakovana s kamenjem. Promet je bil samo 1 teden zadržan, kar se imamo zahvaliti našim občanom vasi Gaberje in Brusnice, ki so takoj prvi dan po povodnji začeli z delom. Napravili so 824 delavnih dni brezplačno, kar se jim je štelo kot odslužitev kuluka za jesen.

Škodo si je naš gospod ban dr. Drago Marušič osebno ogledal in nam obljubil znatno podporo, od katere smo že nekaj prejeli, drugo pa še dobimo v dveh obrokih. Ob njegovi 50. letnici, ki jo je praznoval 10. decembra t. l., se ga vsi Podgorjani spominjamo, se mu za vse skupaj zahvaljujemo ter kličemo še na mnoga leta!

Travnik-Loški potok. Po 20 letih se je oglasil iz Rusije Bartol Ivan, rojen 1893 v Travniku.

Dne 15. novembra 1914. leta je odšel na rusko bojišče, kjer je bil ujet in ni bilo polnih 20 let nikakega glasu od njega. Vsi domači so ga smatrali za mrtvega in se je za njega bralo že več maš. Dne 12. t. m. pa je prišlo od njega pismo, s katerim poroča, da živi v Rusiji kot izgubljen sin. V pismu poroča, da je že parkrat pisal, a ni dobil nikakega odgovora ter da je raveden, če je še kdo od svojcev živ. Doma ima namreč mater, 3 brate in 2 sestre. Oče mu je umrl leta 1921, kar pa mu je seveda neznano. Dalje poroča, da je pisal to pot 2 pismi, od katerih je eno naslovil pravilno v našo državo, drugo pa v Italijo, ker da mu je neznano, kam spada naš kraj. Domači pričakujejo sedaj še to pismo, če bodo italijanske pošte zasledile naš kraj in ga naslovile v Jugoslavijo.

Nahaja se v mestu Petropavlovsk na Kamčatki.

★

Povodnji sredi decembra. Sredi decembra je v Ljubljani in njeni bližnji in daljni okolici več dni hudo deževalo, tako, da so nekatere reke in potoki prestopili svoje bregove.

Poplavljeni so znatni deli ljubljanskega barja, tako da ponekod otroci niso mogli v šolo.

Ljubljana se je razlila čez bregove pri Zalogu.

Hujša pa je povodenj v logaškem okolišu.

Logaščica je močno narastla in je zalila celo logaško kotlino, tako da so prebivalci naglo zapustili svoje hiše in odgnali živino v višje ležeče kraje. Voda je napravila posebno veliko škodo pri žagah, kjer je odnesla mnogo lesa. Škodo bo pa mogoče natančneje preceniti šele kesneje; bo pa, kakor kaže, prav velika in občutna.

Tepanje. Dne 28. decembra t. l. se bo vršil pri nas mlekarški tečaj, katerega priredi Društvo kmetijskih fantov in deklet v Tepanjah. Na tečaju bo predaval banski referent g. Pavlica o mlekarstvu. Izdelovali bomo tudi razne vrste sira in masla.

»Jadranski koledar« za l. 1935. je v pravi obliki izdal Konzorcij lista »Istra« v Zagrebu. Na 212 straneh vsebuje obilico znanstvenih, poljudno znanstvenih in leposlovnih prispevkov ter pesmi najpomembnejših pesnikov in pisateljev iz Primorja in Istre. V tem koledarju, ki je prav za prav krasen družinski almanah, sodelujejo poleg hrvaških tudi ti slovenski pesniki in pisatelji: Bogomir Magajna, Ivo Grahor, dr. Lavo Čermelj, Karel Širok, Ciril Kosmač, Lino Legiša, Anton Gerbec in drugi. Prispevki so okrašeni s pestrimi ilustracijami. Priložen je tudi zanimiv zemljevid hrvaških in slovenskih narečij v Istri. Omeniti moramo, da so prispevali s posebnimi članki tudi poljski učenjak Mięcisław Malecki o slovanskih narečjih v Istri, Nemec Ernst Mumelter o Južni Tirolski in Grk Kostas Nikolajdis o Dodekanezu. Ta publikacija prav častno zastopa našo kulturo iz Primorja in njeno visoko življensko moč. Zelim, da bi tudi naši ljudje pridno segali po njej, saj njena cena (stane samo 10 dinarjev!) omogoča prav gotovo vsakemu, da si jo kupi, ker je prav gotovo ena najboljših in najpomembnejših edicij te vrste na letošnjem književnem trgu. Poleg tega je izdal omenjeni konzorcij tudi mali žepni koledarček »Soča« za leto 1935., ki je zelo praktičen in lepo urejen. Je vezan v platno in stane Din 8.—. Naroča se pri upravi lista »Istra«, Zagreb, Masarykova 28.

TISKOVINE
vseh vrst, trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!
TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA, GREGORČIČEVA 23
Tel. 25-52. Telegram: Tiskarna Merkur.

Blasnikova „Velika pratika“ za l. 1935 je izšla letos že devetdesetih. Za ta jubilej je prav lepo in primerno opremljena. Znano je, da hočejo imeti Slovenci samo to pratiko, ne samo pri nas doma, temveč tudi v inozemstvu, v Ameriki, Nemčiji, Avstriji, Italiji itd. Ta edino prava in res domača pratika se naroča pri tiskarni I. Blasnika nasled. v Ljubljani.

Novice

★

Ko prečitaš božično številko Kmetskega lista, daj jo prečitati tudi sosedom ter vplivaj nanje z lepo besedo, da si ga naroče, saj stane naročnina za celo leto samo 30 Din.

Lepo božično darilo je naklonila občinska uprava v Beogradu vsem onim revežem, ki imajo v zastavljalnici svoje suknje itd. Vse zastavljene predmete bo »rešila« občinska uprava, tako da bodo reveži za zimo le prišli do oblek in posteljnine itd. — Samo to ni gotovo, če blago ne bo kmalu zopet romalo — nazaj!

450 siromašnih otrok bo obdarila letos za božič mestna občina ljubljanska.

Ljubljanski »kokain«. Kokain je hudo mamilo, podobno po učinku morfiju. Kokain rabijo močno sobozdravniki, da lahko rujejo zobe brez bolečin, so pa tudi ljudje, ki kokain radi nosljajo. Zaradi njegovih nevarnih lastnosti pa je prosta trgovina s kokainom prepovedana, toliko bolj pa cvete tihotapstvo z njim. Seveda pri tem ne gre brez sleparij. Tako so izsledili pred časom v Ljubljani neko družbo, ki je namesto dragega kokaina prodajala ljudem navadno »sodo-bikarbono« za drag denar. Te dni so stali »družabniki« pred sodiščem, ki jim je prisodilo prav izdatne kazni.

S plinom se je zastrupila preteklo nedeljo v Ljubljani 23 letna služkinja Antonija Gašperčeva, doma iz Pregrade na Hrvaškem. Vzrok kakor navadno: nesrečna ljubezen...

Vlom v poštni urad v Škocjanu. V noči na soboto so predrzni zlikovci vlomili v poštni urad, plen pa ni bil velik, ker težke blagajne niso mogli odnesti. Manjka samo okoli 100 dinarjev gotovine.

Iz tehničnega sveta

Dandanes, ko je že večina naše dežele elektrificirana, ko že v najrevnejši kmečki hiši sveti električna luč, je potreba vsakega človeka, da vsaj nekoliko spozna s to nevidno silo, ki jo imenujemo elektriko. Učenjaki pravijo, da se stoji elektrika iz silno, silno majhnih delov, ki se imenujejo elektroni. Ti elektroni se gibljejo z velikansko hitrostjo, toda ne po vsaki tvarini, ampak samo po bakru, železu, aluminiju in drugih kovinah, dočim se recimo po porcelanu, gumiju, svili, steklu itd. ne premikajo. Prve snovi, po katerih se elektroni morejo premikati, se imenujejo prevodniki elektrike, druge snovi pa so izolatorji. Mi vidimo, da so bakrene žice na drogovih pritrjene na porcelanastih podstavkih, da elektrika, to so elektroni, ne uidejo v zemljo. Žice, ki vodijo elektrone v električne žarnice, so ovite z gumijem in bombaževino, ako bi ne bile, bi vsa elektrika preje ušla po zidu v zemljo in ne v žarnico. Seveda elektroni se sami od sebe ne premikajo, mora biti tu neka sila. Ako imam dve železni krogli, ena ima veliko teh elektronov, druga pa nič, pravimo, da vlada med obema krogelama napetost, če te krogel zvežem z bakreno žico, takoj prične elektroni teči iz prve krogel v drugo, kjer ni nič elektronov. Narava nam pokaže tu isti izenačevalni zakon, kateri nevidno vlada in vodi tudi zgodovino. V socialnem življenju se ustvarjajo napetosti, eden si pridobi ogromno zemlje, drugi je nimajo nič, nastane napetost, dokler se ne izenači ali z revolucijo, če je napetost prevelika, ali pa z raznimi odredbami, z agrarno reformo itd. V tehniki pa take napetosti namenoma ustvarjamo v elektrarnah. Tu damo eni žici preveč elektronov, drugi pa premalo in ta napetost goni elektrone po žicah. Da bomo bolje predstavljali, vzemimo za pomoč sledečo sliko. Izpod hriba izvira potok, ki teče v dolino.

Voda, to so elektroni, in padec, to je v elek-

Sramotne plače. Da nekoliko pomagajo revežem čez zimo, je sklenil občinski zastop v Zagrebu tudi letos uvesti poseben »socialni davek« na občinske doklade. Od tega davka pričakujejo približno tri milijone dinarjev, s katerimi bodo plačevali razna javna dela. V razpravi o tem predlogu pa je povedal občinski zastopnik inž. Šaj nekaj prav strahotnih stvari o tem, zakaj si delavci ne morejo poleti nič prihraniti za zimo. Med drugim je povedal, da plačujejo neke tekstilne industrije v Zagrebu svojim pomožnim delavcem po 1 dinar (!) na uro (!). — Take razmere kar kričijo po zakonu o minimalnih plačah!

Proces proti marsejskim zločincem bo bržkone meseca marca prihodnjega leta, ker je preiskava v Franciji že skoro končana.

Za sodnijske takse so plačale razne stranke v mesecu novembru pri vseh sodiščih v Dravski banovini skoro 900.000 dinarjev.

Za rejo slabotne in zahirane živine, ako hočete doseči res lepe uspehe, uporabljajte edino le že od več tisoč živinorejcev in tudi od učnih zavodov priznано in javno pohvaljeno

Težakovo olje za živino,

To olje dobavlja v ročkah od 5 kg po Din 90.—, v ceni je vračunjena tudi poštnina, samo tvrdka

M. Težak, Zagreb

Gundulićeva 13.

Olje se dobavlja tudi v konvah po 25 kilogramov in v sodih po 100 in 200 litrov. Pri odjemu v teh zahtevajte posebno ponudbo. Navodila dobite zastonj! Za to olje izdan denar Vam prinese dobro obrestovanje!

triki napetost. Vodni padec lahko izrabimo, žene nam mline in žage in čim več padca je ter čim večja je množina vode, tem večja je sila vode, tem več mlinskih koles žene. Vodo merimo v litrih, padec vode pa v metrih. Isto imamo tudi pri elektriki, množini vode odgovarja množina elektronov, katero množino imenujemo v navadnem življenju električni tok, padcu pri vodi pa odgovarja v elektriki napetost. Električni tok merimo z amperji, napetost pa z volti. V našem omrežju imamo napetost 220 voltov, v daljnovodih je običajna napetost 6000, ali 20.000, tudi 100.000, da celo 220.000 voltov niso redke napetosti. Naši pradedje so že znali izrabljati vodne padce, voda jim je gnala mline in žage. Mnogo večja pa je izraba elektrike. Z elektriko gonimo najrazličnejše stroje, z elektriko svetimo, kuhamo, poslušamo govore na največje daljave itd.

Najbolj razširjena uporaba elektrike je električna žarnica. Do žarnice peljeta dve žici, na eni je silno mnogo, na drugi pa malo ali nič elektronov, med njima je torej napetost, katera znaša 220 voltov. V žarnici je pa silno tenka kovinska nitka in obe dovodni žici sta zvezani s to tenko žico v žarnici. Kakor hitro odpremo stikalo (ki ima isto nalogo kot pipa pri vodovodu), se vsujejo elektroni iz žice, katera jih ima preveč v žico, katera ima premalo elektronov. Toda pot vodi skozi tenko nitko v žarnici. Tu se elektroni s težavo borijo za prehod, zadevajo se ne prestopajo v posamezne delce nitke in pri tem pa nastane taka vročina, da nitka zažari in se sveti. Ako bi nitka na zraku tako žarela, bi takoj zgorela. V žarnici pa ni zraka, odnosno je napolnjena s posebnimi plinom, v katerem ni gorjenja, zato nitka ne izgori. Vendar se počasi le okružijo posamezni deli nitke, tako da postane nitka tenka in se pretrga, pravimo, da je žarnica pregorela. To se zgodi pri eni žarnici preje, pri drugi pa kasneje. Povprečna doba gorjenja znaša okoli 1000 ur. Čim več električnega

Okrađen trgovec. Trgovcu Jakobu Lamutu v Tepanjih pri Oplotnici so odnesli tatovi te dni veliko množino manufakturnega blaga.

Okrađen trgovski pomočnik. Nekemu trgovskemu pomočniku je izročila te dni neka njegova znanka hranilno knjižico z nalogom, da jo proda. Knjižico je fant res prodal nekemu trgovcu za 17.500 Din. S tem denarjem je šel fant v neko ljubljansko zabavišče, kjer so ga »sladke punčke« prav prijazno sprejele, ko so zagledale šop denarja pri njem. Omamile so ga menda z nekim praškom in zjutraj, ko se je fant prebudil iz omotice, ni bilo več pri njem »sladkih punčk«, pa tudi denarja ne. Fant si je doma od žalosti prerezal žile, toda v bolnišnici so ga rešili. Policija sedaj išče tatinske ženščine.

Ker dobro prija, zato staro in mlado rado pije Kathreiner Kneippovo sladno kavo s Praviim »Francovim« dodatkom!

Zopet umor v Ljubljani. Preteklo nedeljo zjutraj je umorila 30 letna trgovska pomočnica Frančiška Planinškova, ki pa je živela ločeno od svojega moža Planinška, ki je mesarski pomočnik, svojega »prijatelja«, 41 letnega zidarja Ivana Štruklja v skupnem stanovanju. To je komaj po 2 tednih že drugi težji zločin, ki se je dogodil v Ljubljani. Mogoče je, da se je ženska polakomnila Štrukljevega denarja, mogoče so bile pa vzrok zločina tudi razprtije med obema, ker je nedavno pripeljala Planinškova k sebi svojega otroka od prvega moža, ki ga pa »prijatelj« ni maral.

Nesreča v rudniku v Senju. V Senjskem rudniku, kjer nakopljejo na leto do 200.000 ton premoga, se je preteklo soboto ponesrečil rudar Anton Šintarič, oče 6 otrok. Doma je iz novomeškega okraja. Zasulo ga je v rovu.

Cesta iz Višnje gore do Police je v glavnem dograjena.

toka gre skozi žarnico, tem jače sveti žarnica.

Kaj pa bi se zgodilo, ako bi v žarnici ne bila tako tenka žica, ali pa, če bi obe žici, med katerima vlada napetost, staknili skupaj? V prejšnjem primeru so šli elektroni preko tanke nitke žarnice, s težavo so si delali elektroni pot in le v majhnih množinah so šli naenkrat preko nitke. Mi pravimo, da ima drobna nitka velik upor, ki je tem večji, čim drobnejša in čim daljša je nitka. Ako pa bi bila nitka debela, tedaj bi imela majhen upor in elektroni bi v ogromnih množinah navalili iz žice, katera ima preveč elektronov, ki se imenujejo z učenim izrazom negativna žica, v žico, ki ima premalo elektronov ali kot jo imenujemo pozitivno žico. Ta ogromna povodenj elektronov bi se zadevala ob delce žic in bi žico tako segrela, da bi se pričela topiti, skratka, ogromna množina elektronov bi uničila in zažgala vse žice. Ta primer imenujemo »kratki stik«, ker pozitivno in negativno žico neposredno sklenemo eno z drugo in ne preko tanke nitke žarnice.

To je nesrečni slučaj, katerega se moramo obvarovati, in sicer s tako zvanimi varovalkami. V eno dovodno žico damo košček prav drobne žice. Kakor hitro nastane vsled kake nesreče kratki stik, elektroni ravale v žico, toda pot jim zastavi majhen košček drobne žice, toda množica elektronov poskuša priti preko te žice, se drenjajo, pri tem pa jo segrevajo tako močno, da pregori in s tem pretrga pot. Sedaj elektroni nimajo več poti, električna naprava je rešena, varovalka je pa uničena. Treba je vstaviti novo varovalko, da je naprava zopet v redu. Nekateri, ki se malo razumejo na elektriko, ovijejo varovalko z žico in jo vstavijo nazaj, pravijo, da so varovalko »zaflikalic«. Če je »zaflikanac« z dovolj tanko žico, potem je dobro, sicer lahko nastanejo zelo slabe posledice. »Flikanje« varovalk je zato prepovedano.

Prihodnjič si bomo ogledali še druge načine uporabe elektrike v vsakdanjem življenju.

Gosi po 4 dinarje kilogram, in sicer pitane, ki tehtajo do 6 kil, prodajajo v Slavonskem Brodu. Gosjo mast pa prodajajo trgovci po 15 dinarjev kilo; trgovci imajo torej meso zastonj in še nekaj dinarjev pri goski. — Če bi bili kmetje organizirani v prodajni zadrugi, bi dobiček lahko sami spravili!

Poparila se je služkinja Terezija Kostevčeva, ki je služila v Ljubljani v Gradišču. Prepeljali so jo v bolnišnico.

Drzen rop. V vasi Voreja blizu Ptuja sta dva maskirana moža napadla trgovca Jožefa Šmigovca in njegovo ženo. Oba nakupujeta kokoši po Dravskem polju. Eden od razbojnikov je potegnil Šmigovca z voza, drugi je pa iztrgal ženi torbo z 2000 dinarji.

54 milijonov dinarjev znaša proračun mari-borske mestne občine za prihodnje leto.

Skoro vedno enako število prebivalcev ima Višnja gora. Pred 500 leti je imela okoli 700 prebivalcev in prav toliko jih šteje danes.

Čudna nesreča. 62 letni prevzitek Martin Kos iz Virštajna pri Celju se je te dni bril. Nenadoma pa je stopil v sobo pijan brezposelnik, ki se je s tako silo zaletel v Kosa, da je ta padel s stola in si pri tem nevarno narezal z britvijo vrat.

Veliki poneverbi so prišli na sled v Čačku. Gre za 250.000 dinarjev, ki jih je poneveril baje višji računovodja sodišča v Čačku.

Avtomobilska nesreča. Preteklo nedeljo, dne 9. t. m., se je peljal Vinko Škerjanc iz Letuša v Braslovče s kolesom. Na potu ga je dohitel avtomobil, ki se je zadel pri prehitevanju v kolo in kolesarja je vrglo z veliko silo na kup gramoza. Škerjanc ima zlomljeno ključnico in na glavi je dobil več nevarnih ran.

Tat v farovškem hlevu. Pretekli ponedeljek se je neki brezposelni postopač »oglasil« v farovškem hlevu v Šmarjeti in odnesel hlapcu več nove obleke in perila, nekaj obleke in obuvala pa tudi župnikovemu bratu.

Nočno delo v pekarnah odpravljeno. Tozadnevna naredba banske uprave, ki je v soglasju z obrtnim zakonom, je že izšla.

Požar zaradi eksplozije svetilke. Posesnik Sprinčnik Fric iz Trnča v občini Rača, je šel zvečer polagat živini in si je svetil s petrolejko. Ta pa je eksplodirala in v trenutku je bil ves hlev v plamenu. Ogenj je uničil gospodarsko poslopje in hišo ter je preskočil še na sosedovo gospodarsko poslopje. Oba posestnika imata nad 100.000 dinarjev škode.

Vlak je povozil blizu Zagreba 35 letno Zofijo Zajčevu. Ponesrečenka je doma iz Slov. Bistrice.

Trije požari v kočevski okolici so preplašili ljudi v zadnjih 14 dneh. Goreli so večinoma skednji. Sumijo, da je bil ogenj v vseh primerih podtaknjen.

Vlom v rudniško delavnico v Kočevju. Pretekli teden so prišli na sled tatvinam raznega blaga v rudniški delavnici, iz katere so odnesli latovi več instrumentov in velik gonilni jermen. Vrednost ukradenega blaga znaša več tisoč dinarjev.

Rudarski glavar inž. Vinko Strgar je pretekli petek po kratki bolezni v Ljubljani umrl. Pokojnik je bil rojen l. 1870. v Leskovcu pri Krškem; študiral je gimnazijo v Novem mestu, pravo v Gradcu, rudarske študije pa v Leobenu. Služboval je najprej v Idriji, kasneje pa je vstopil v upravno-rudarsko službo. L. 1918. je postal rudarski glavar v Ljubljani, kjer je služboval do svoje upokojitve l. 1933. Preostalih naših iskreno sožalje!

Nov most med Sremsko in Bosansko Bačo je otvoril na slovesen način preteklo nedeljo minister za javna dela dr. Srkulj. Most je veljal 45 milijonov Din.

Požar v Mirni peči. Pretekli petek je ogrožal Mirno peč nevaren požar. Gorelo je gospodarsko poslopje in hiša posestnika Stariča, in domači in sosedni gasilci so imeli dosti opravka, da so ogenj omejili.

Velika zapuščina v dobrodelne namene. V Ameriki je umrl že pred leti milijonar Vaso Čučkovič. Svoje premoženje je zapustil za zgradbo velike bolnišnice v njegovi občini Risanj. Bolnišnica bo imela 300 postelj, za njeno vzdrževanje pa je določenih 25 milijonov dinarjev.

Nevarno žeparico so prijeli orožniki na zadnjem sejmu v Litiji. Prijave okradenih ljudi so se tako množile, da je bilo takoj jasno, da je na delu jako spretna roka. Opoldne so pa nevarno žensko le izsledili. Bila je to Jožefa Hajdinjak, doma nekje pri Čakovcu. Prijeli so tudi dve njeni pomočnici.

Proračun zbornice za TOI v Ljubljani znaša za prihodnje poslovno leto 3 milijone in 76 tisoč Din, izdatki pa so proračunani na 3 milijone in 15.000 Din. Ta vsota se bo krila z 8 odstotno doklado nasproti dosedanjim 10 odstotni dokladi.

Za carinsko zvezo z Bolgarijo. Na zadnji seji Zbornice za TOI je predlagal predsednik g. Jelačin, »naj kraljevska vlada čim prej pristopi k pripravam za skorajšnja pogajanja za sklenitev carinske unije (zveze) med kraljevino Jugoslavijo in Bolgarijo«.

Opozorilo perutinarjem. Kokošjereja predstavlja v marsikaterih predelih naše banovine zelo važno pridobitno panogo kmetijstva. Ravno

štajerska kokoš pa uživa zaradi kakovosti jaje in mesa svetovni sloves, kar je dokazala lanska svetovna razstava v Rimu, kjer je odnesla štajerska kokoš prvo premijo. Ker pa pride na svetovnih tržiščih le enotno in odbrano blago do veljave, hoče kr. banska uprava v Ljubljani k temu pripomoči na ta način, da bo za prihodnjo pomlad oddajala valilna jajca odbranih štajerskih kokoši, katerih nesnost je kontrolirana in zajamčena, po ceni 1 Din za komad. Kmetovalcem priporočamo, da v čim večjem številu nabavijo valilna jajca za razširjenje štajerske kokoši. Naročila sprejema za Celje in okolico tajnik kmetijske podružnice v Celju g. J. Gaberšek v občinskem uradu na Bregu do 1. januarja 1935. Pri naročilu je treba deponirati vnaprej 1 Din za vsako jajce. Manj kakor 50 komadov se ne more naročiti.

Najstarejša žena Drinske banovine, Alka Omerovičeva, je te dni umrla v bosanski vasi Polom v visoki starosti 130 let.

Drag konj. Neki tovorni avto je zavozil te dni v Mariboru v voz posestnika Baumanna iz Pangercev pri Cerkovcih. Avto je konja tako poškodoval, da je takoj obležal. Konj je bil cenjen na 15 tisoč dinarjev.

Razno

★

II. vsedrjavni evharistični kongres v Ljubljani l. 1935.

Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman ter krški škof dr. Josip Srebrnič sta v imenu jugoslovanskih katoliških škofov izdala vabilo jugoslovanskim katoličanom za udeležbo na II. evharističnem kongresu, ki se bo vršil v dneh 28., 29. in 30. junija 1935 tokrat v Ljubljani. V Ljubljani sami je pod vodstvom ljubljanskega vladike na delu velik pripravljalni odbor, ki pripravlja spored prireditve in organizira udeležbo. A glavno njegovo delo je zaenkrat, da sodeluje na duhovni pripravi ljudstva na prireditve.

Vse delo za kongres in sam kongres bo nosil strogo verski značaj. Zato so k pripravljalnemu delu in na kongres povabljeni vsi verni katoličani Jugoslavije brez ozira na razlike, ki jih ustvarja bodisi različen družabni položaj, bodisi jezik, bodisi politika. Ves katoliški del Jugoslavije naj bi ob dneh kongresa bolj kot kdaj zautil ono skrivnost, ki jo ustvarja enotnost verozanja, zlasti še enotnost verozanja v skrivnost Presv. Rešnjega Telesa.

Kot glasilo kmetškega ljudstva, ki je v svoji nepokvarjenosti najidealnejši nosilec živega verozanja, želimo kongresu ves uspeh.

★

Nekaj o čaju

Čaj, namreč pravi kitajski čaj, ki ga poznamo pri nas bolj pod imenom »ruski čaj«, je tudi v Evropi silno razširjena pijača.

V Evropi poznamo čaja približno tako dolgo kakor krompir. Dočim pa o zgodovini krompirja ne vemo skoro nič, nam je zgodovina čaja prav dobro znana.

Mi vemo iz starih spisov, da so v tretjem stoletju po Kristusu čaj na Kitajskem že splošno uživali. Iz Kitajskega so zanesli čaj na bližnje Japonsko. To je bilo okoli leta 800. po Kristusu. Takrat so tudi v Evropi zvedeli za to pijačo, ker so o njej poročali razni evropski potniki v svojih poročilih.

Trajalo je pa še nad 300 let, preden so čaj prinesli k nam. Prvi čaj so pripeljali v Evropo Holanci. L. 1636. so ga dobili tudi že Francozi in Angleži. Ti so dobivali čaj po morju, Rusi pa so ga dobivali po suhem. Ruski trgovci so zamenjavali dragoceno kožuhovino za čaj.

V Evropi pa se čaj ni kaj hitro udomačil. Še

l. 1678. so smatrali nekateri angleški zdravniki uživanje čaja za nekaj »umazanega in grdega«, kar škoduje lepoti žensk. Toda že 40 let kasneje je postal čaj za Angleže prava ljudska pijača. L. 1700. so uvozili že nad 100.000 funtov čaja v Anglijo, 25 let kasneje pa kar 400.000 funtov; danes uvažajo v Anglijo nad 60 milijonov funtov na leto!

Največ čaja popijejo dandanes Rusi, Angleži in Amerikanci. Mnogo ga popijejo tudi Holanci. V južno-evropskih deželah popijejo pa manj čaja, zato pa toliko več kave.

Čaja popijemo precej tudi mi. Vedno bolj pa se udomačujejo pri nas naši domači »čaji«: lipov čaj, bezgov čaj, ajbiš itd. Naši domači »čaji« so prav dobrega okusa in so tudi zdravi, tako da »ruskega« čaja, ki je poleg tega še neprimerno drag, kar nič ne potrebujemo!

★

Prepovedano božičevanje

V mnogih deželah praznujejo, oziroma so praznovali božični večer zelo hrupno, kar se z značajem tega velikega praznika prav nič ne strinja. Zato so ponekod božično praznovanje kratko-malo prepovedali.

V Angliji so šli l. 1744. celo tako daleč, da so božič proglasili za navaden delavnik. To prepoved so preklicali šele potem, ko so se ljudje navadili ta praznik praznovati dostojno.

Tudi v novejšem času razne omejitve božičnega praznovanja niso redke. Tako je bila n. pr. na Dunaju polnočnica dolgo let odpravljena zaradi škandalov, ki so jih počeli pijani ponočnjaki po cerkvah; sedaj so jo zopet vpeljali. Na Angleškem pa je še danes prepovedana prevelika reklama v izložbah, ker velike množice ljudi pred izložbami ovirajo promet.

★

Največja radio-postaja na svetu

Največjo radio-postajo na svetu so si postavili Rusi v Moskvi. To postajo so dovršili že pred 1 letom, toda eno leto so jo samo preizkušali; sedaj pa so jo izročili prometu.

Ob otvoritvi te postaje je sovjetska vlada odlikovala z visokimi nagradami vse inženjerje in strokovnjake, ki so to ogromno napravo zgradili.

Postaja je močna za 500 kilovatov. Tako velike in močne postaje nimajo nikjer na svetu in zato so morali ruski inženjerji sami napejati svoje glave, kako jo bodo dovršili. Material za postaje so dobavile tudi samo ruske fabrike, tako da je ta postaja, največja na svetu, res popolnoma rusko delo.

Žalostna usoda zdravnika

Pred sodiščem v Budimpešti so obravnavali te dni tožbo zdravnika dr. Perge proti železniškemu uradniku Balagu, ki je zdravniku očital, da je »mazač, ki nič ne zna«.

V svojo obrambo je povedal zdravnik sodnikom sledeče:

»Obtoženec dobro ve, da sem pravi zdravnik in doktor zdravilstva. On tudi vé, kako težko sem se moral boriti za svoj obstanek.

L. 1920. sem začel svojo prakso; moji profesorji so mi obetali sijajno bodočnost. Bolnikov pa ni bilo — prihajali so samo ljudje, ki sem jim bil dolžan: brivec, ki me je bril, gostilničar, ki mi je hrano dajal, in čevljar, ki mi je obutev popravil. L. 1930. sem kidal sneg na mestnih ulicah, da sem si zaslužil nekaj denarja. V bolnišnice sem hodil prodajati svojo kri za transfuzije, za kar sem dobival po 400—500 dinarjev. Stradal sem, da je bilo groza! Zato sem sklenil iti na deželo, a ne kot zdravnik. Tam sem kmete zdravil z domačimi zdravili. Število bolnikov je bilo vedno večje, ker sem imel lepe uspehe. Denarja pa zopet nisem zaslužil, ker so mi kmetje dajali samo živila. To je trajalo tako dolgo, dokler me niso prijeli zaradi mazaštva. Ko sem pa pred sodiščem dokazal, da sem diplomiran zdravnik, ni bilo nobenega kmeta več blizu! Tako sem zopet prijel za popotno palico in sem zdravil ljudi od vasi do vasi; polagoma sem zaslužil toliko, da sem celo svoje sorodnike lahko podpiral. To je trajalo tako dolgo, dokler nisem dobil službe v neki bolnišnici.«

★

Zakaj je stopila Amerika v svetovno vojno?

V Zedinjenih državah pripravljajo sedaj nov zakon, ki bo določal, da v bodoče v primeru vojne razni dobavitelji ne bodo smeli »zaslužiti« več kakor 10 procentov dobička.

Povod za ta zakon pa so dale preiskave o dobičkih ameriških vojnih dobaviteljev v svetovni vojni.

Preiskava je pod predsedstvom energičnega senatorja Nye-a ugotovila strahovite stvari. Tako je neki Dupont, ki je vložil v neko smodnišnico v notranjosti dežele le 5000 dolarjev, »zaslužil« čistih 40.000 odstotkov dobička od vloženih 5000 dolarjev, torej za 1 dolar kapitala je dobil 40 dolarjev obresti! Ta pa ni edini primer te vrste, ampak jih je precej več!

Najbolj zanimivo odkritje je pa sledeče:

Veliki ameriški finančnik in bančni magnat Morgan je posojal Angliji, Franciji itd. (antanti) denar za vojno. L. 1917. pa se je zaveznikom godilo že prav slabo in do popolne nemške zmage ni mnogo manjkalo. Če bi bila pa Nemčija zmagala, bi bil Morganov in sploh ameriški zaveznikom posojeni denar, ki je znašal milijarde, kar izgubljen! Na to nevarnost je opozoril tedanji ameriški poslanik v Londonu takratnega

predsednika Wilsona. Da reši ameriške kapitaliste pred polomom, se je torej odločil predsednik Wilson, naj pomagajo Zedinjene države antanti do zmage tudi s svojo vojno silo! To je sedaj uradno ugotovljeno — pametni ljudje so vedeli to seveda že zdavnaj prej!

10 milijonov ljudi torej ni padlo »za svojo do narodo«, kakor so nam tako lepo prepevali med vojno, ampak za rešitev ameriških bank pred polomom! To je resnica, ki bi jo morali znati že otroci na pamet!

★

Strašna nesreča pri božičnici

V mestu Liverpoolu se je preteklo sredo dogodila strašna nesreča. V neki predmestni šoli so priredili božičnico za revne otroke. V dvorani, ki je v prvem nadstropju, se je zbralo okoli 500 ljudi. V trenutku pa, ko so ljudje peli božično pesem, se je vdrl pod pod njimi in vseh 500 ljudi je padlo v pritličje. Rešitelji so bili takoj na mestu, odkoder so prepeljali v bolnišnico okoli 250 hudo ali lažje ranjenih oseb, največ seveda otrok.

★

Zračni promet v Ameriki

17. decembra l. 1903., torej pred 31 leti, sta se brata Wright dvignila v svojem rodnem mestu prvič z letalom v zračne višave. Samo za nekaj minut sicer, toda to je bila ogromna senzacija za ves svet!

Danes, po 31 letih, letamo po zraku bolj varno kakor pa se vozimo po železnici. Napredek v letalstvu je ogromen, največji pa je v Ameriki.

V Ameriki prelete samo »javna« (poštna) letala s 600 letali nad 240.000 kilometrov na dan. Letala privatnih družb pa prelete še več!

Letala »vežejo« 178 mest s 75 milijoni prebivalcev, torej 60 odstotkov vsega prebivalstva. Od l. 1929. pa do danes se je dvignil promet po zraku za 300, po železnici pa samo za 48 odstotkov. Ekspresni vlak potrebuje od Newyorka v Los Angeles v Kaliforniji še vedno 4 dni in 5 noči, letalo pa preleti to razdaljo v 15—17 urah.

Z letali so prevozili l. 1933. vsak dan povprečno po 1500 oseb, 670.000 pisem in po 2500 kil paketov. Nesreč skoro ni; l. 1934. se je pripetila le ena.

Letala so urejena večinoma za letanje podnevi in ponoči. Ponoči se dajo sedeži izpremeniti v udobna ležišča. Na letalih imajo potniki vse, kar si žele: kuhinjo, godbo, pisalne stroje, radio itd.

Za letala skrbi 2191 najmoderneje urejenih letališč. Po vsej deželi pa je postavljenih veliko število svetilnikov, katerih žarometi kažejo ponoči letalom pot. Večina letal ima danes že tudi avtomatična krmila, tako da ima pilot opraviti samo pri dviganju in spuščanju letala, med vožnjo pa lahko mirno bere časopise.

Dragocen nakit izgubljen. Poroki sina angleškega kralja Jurija z grško princezino Marino je prisostvovala tudi holandska princezinja Jolanda, ki je pri tej priliki izgubila v cerkvi ali pa na potu svojo ovratnico iz briljantov, vredno okoli 2 milijona dinarjev.

Angleški kralj in kino. Angleški kralj ima kino-predstave tako rad, da je dal preurediti veliko dvorano v svoji palači v kino. Najbolj ljubi kot nekdanji mornariški častnik filme iz pomorskega življenja.

Obesil se je pretekli ponedeljek na Dunaju znameniti kirurg profesor dr. Hans Lorenz. Mož si je pridobil s svojim zdravljenjem izkolčenih nog brez krvave operacije svetovno slavo. Kaj je učenjaka gnalo v smrt, ni znano.

Hud potres v Mali Aziji. Iz Carigrada so poročali koncem preteklega tedna, da so imeli v Mali Aziji hud potres, ki se je pojavil dva dni. Doslej so ugotovili nad 50 naselbin porušeni, mrtvih pa je okoli 100 ljudi.

»Zlate« goske. V okolici Prerova, mesta na Moravskem, je neki kmet našel v želodcu goske, ki so jo zaklali za njegov god, nekaka rumena zrna, ki so se pri natančni preiskavi izkazala kot pravo, čisto zlato. V okolici mesta se res nahajajo zlata zrna v zemlji. Kakor hitro pa so ljudje zvedeli novico o »zlati« goski, so kar vreli v mesto in v okolico in pokupili od kmetov za visoko ceno vse gosi.

Nemška meja zaprta. Nemčija je vse svoje obmejne prehode zaprla in je promet mogoč samo na železnici, kjer pa je silno stroga kontrola. Vzrok te omejitve prometa je baje vedno bolj naraščajoča agitacija komunistov proti sedanemu režimu v Nemčiji.

Sin predsednika španske republike pred sodiščem. Sin predsednika španske republike Zamorre se je moral preteklo soboto zagovarjati pred vojaškim sodiščem zaradi nepokorščine. Sodišče je pa fanta oprostilo.

Hitler ima smolo. Pri mestecu Werder v Nemčiji je hotel preteklo soboto avtobus prevoziti železniško progo. Tisti hip pa je privozil po železnici posebni brzi vlak, s katerim se je Hitler vozil iz Bremena domov v Berlin. Vlak je avtobus popolnoma razbil in 14 oseb je obležalo na mestu mrtvih, 6 pa je lažje ranjenih. Zapornice pri prehodu so bile sicer spuščene, šofer avtobusa pa tega zaradi goste megle ni opazil in je z vso silo zapornice podrl, nato pa se je vlak zaletel v avtobus.

Zopet finančni škandal v Parizu. V Parizu so te dni zaprli bankirja Moellerja, rodom Nizozemca, ki je pa kljub prepovedi bivanja v Franciji s protekcijo nekega ministra živel v Franciji nad 20 let. Ugajal pa je jako nečedne bančne posle in osleparil ljudi, kakor je sedaj prišlo na dan, za več kakor 200 milijonov frankov.

Če bo le pomagalo! Vlada v Mehiki je ukazala vsem lastnikom brzojavnih družb (brzojav je v Mehiki v privatnih rokah), da morajo eno uro na dan prepustiti ljudem za brezplačne brzojavke za pritožbe na predsednika vlade. Vsak Mehikanec se torej lahko najkrajšim potom pritoži, če mu ni kaj prav! Vprašanje je le, če bo to kaj zaleglo, in če ne bodo vse pritožbe romale v — koš...

Milijonar, ki ne vé, da je milijonar. Nekí mesar v mestu Ypern v Belgiji je kupil l. 1931. loterijsko srečko, dalje se pa ni zmenil zanjo. Te dni pa je vendar šel vprašat, če je kaj zadel, in povedali so mu, da ga čaka že tri leta 1 milijon (belgijskih) frankov!

2000 kilom. dolgo, in samo 2 metra široko faro imajo ob »petrolejskem vodcu«, po katerem teče petrolej iz Iraka v Sredozemsko morje. Ob tem vodu živi okoli 1000 evropskih uradnikov in delavcev, ki so kristjani. Za te kristjane plačuje angleška vlada posebnega duhovnika, ki ima na ta način najdaljšo, a tudi največjo faro na svetu.

Žrtve avtomobilizma v Angliji. V 15 letih po vojni je zahteval avtomobilizem v Angliji 75.000 človeških življenj, okrog 2 milijona ljudi pa je bilo različno poškodovanih.

Veliko komunistično zaroto so odkrili v Bolgariji v mestu Haškov. Komunisti so pridno agitirali zlasti med vojaštvom, in zato so tudi 46 vojakov zaprli.

Časopisje in radio. Na Češkem so ugotovili, da so raznesli pismonoše l. 1933. nad 100 milijonov manj poštnih pošiljk kakor pa l. 1932. Vzrok nižjega števila pošiljk je — radio! Dognali so namreč, da je mnogo ljudi odpovedalo naročnino na časopise, ker so si omislili radioaparate, nekaj ljudi pa se je časopisju odreklo, ker jim njihovi dohodki tega ne dovoljujejo več.

V Londonu iščejo policistke! Ravnateljstvo londonske policije išče več žensk za policijsko službo, ker se londonske policistke prav naglo množijo. Pogoji za sprejem v policijsko službo pa so zelo strogi, zato pa so policistke tudi primerno plačane.

Po svetu

Za tri milijarde frankov umetnin in denarja so pokradli te dni neznani vlomilci iz hiše gospe Kelly v Parizu. Gospa je hči ameriškega milijarderja Goulda. Med pokradenimi umetninami je precej takih, ki so edine na svetu.

Primanjkljaj rekrutov v Franciji. V Franciji bodo dobili letos samo 140.000 vojaških novincev namesto 250.000, kakor jih predvideva zakon. To nizko število je posledica vojnih let, ko se je rodilo mnogo manj otrok kakor navadno.

Kobilice v južni Afriki. Letos se pojavljajo v južni Afriki stitni roji kobilic. Roji, ki se spuščajo radi na železniške tirje, prav resno ogrožajo promet.

Redno letalsko zvezo med Prago in Moskvo bodo otvorili na spomlad 1. 1935.

Državni dolg Zedinjenih držav je narastel na 28 in pol milijarde dolarjev.

Velike plovadnje imajo tudi v Italiji, zlasti v okolici Rima.

Radio

Nedelja, 23. decembra: 7.30: O govedoreji (ing. Wenke Boris) — 8.40: Religiozne samospeve poje Drago Zagar — 9.00: Versko predavanje (dr. p. Regalat Čebulj) — 15.00: Prenos božičnice Mestnega načelstva iz Uniona.

Ponedeljek, 24. decembra: 18.00: Otroški božič — 20.00: Božični govor (Josip Ribičič) — 21.00: Božični govor (ravnatelj Jagodic).

Torek, 25. decembra: 18.40: Božični običaji in pesmi katolikov (Janko Kač).

Sreda, 26. decembra: 9.00: Versko predavanje (dr. p. Guido Rant) — 10.20: Gg. Janko in Banovec pojeta slovenske narodne s spremljevanjem harmonike (g. Stanko) — 16.00: Šramel kvartet »Erika«, vmes fantje na vasi.

Četrtek, 27. decembra: 19.00: Kaj sem videl na Koroškem (N. O.).

Petek, 28. decembra: 18.00: Pregled naše mladinske književnosti (Josip Vandot) — 20.10: G. Jože Gostič poje Nedvedove samospeve — 21.50: Harmonika solo, g. Kokalj.

Sobota, 29. decembra: 18.30: Aktualnosti (Ljudevit Mrzel) — 19.00: Kriza v razmnoževanju evropskih narodov (ing. Ferdo Lupša) — 20.10: Zunanji politični pregled (dr. Jug) — 22.00: Citre solo, g. Mezgolits, vmes pojeta gg. Jelačin in Zagar s spremljevanjem harmonike.

Sejmi

27. decembra: Vitanju, Radečah pri Zid. mostu, Vrhniki, Turnišču.

28. decembra: v Dobu.

29. decembra: v Mirni peči.

**Čuvajmo
Jugoslavijo!**

Valute

1 ameriški dolar	Din 33'90
1 nemška marka	Din 13'70
1 švicarski frank	Din 11'10
1 angleški funt	Din 169'—
1 francoski frank	Din 2'25
1 češkoslovaška krona	Din 1'42
1 italijanska lira	Din 2'92

Tem kurzom, ki veljajo za čas od 15. maja 1934, se mora do nadaljnje odredbe dodati še 28½ % na ime »prima«.

Avstrijski šiling v privatnem kliringu 8'20 dinarjev.

Vrednostni papirji

2½ % Vojna škoda	Din 336—337
7 % investicijsko posojilo	Din 69—71
7 % Drž. hipotek. banka	Din 65—67
6 % begluške	Din 54—56
4 % agrarne	Din 40—41
7 % Blair posojilo	Din 55—56
8 % Blair posojilo	Din 64—65
Privilegirane agr. banke	Din 232—235

»SLAVIJA«

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA

v Ljubljani, Gosposka ulica 12 Telef. 2176, 227

Podružnice: BEOGRAD, ZAGREB, SARAJEVO, OSIJEK, NOVI SAD in SPLIT

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE

IN SREČNO NOVO LETO 1935
ŽELI SVOJIM VLAGATELJEM

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Nove vloge, vložene po 1. januarju 1933 izplačuje vedno brez vsake omejitve in jih obrestuje po 4—5 %

Kmetje in kmetice!

Kupujte svoje potrebščine samo pri tvrdkah, ki nudijo svoje blago v „Kmetškem listu“!

EKONOM

I. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani

Kolodvorska ulica 7

Telefon interurban 25-06

(v lastni hiši)

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmično moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žlindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne „Ilovac“, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.

DENAR naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v LJUBLJANI, Tavčarjeva (Sodna) ulica št. 1

Telef. št. 28-47. Rač. pošt. hran. št. 14.257. Brzjavi: „Kmetški dom“ Žiro rač.: Narodna banka

VLOGE na knjižice in tekoči račun obrestuje po 4%, brez odpovedi, po 5%, pri tromesečni odpovedi. — **JAMSTVO ZA VLOGE** presega večkratno vrednost vlog. Strankam vodi brezplačno poštne položnice za nalaganje denarja. Vložne knjižice drugih zavodov sprejema brez prekinjenja obrestovanja. — **POSJILA** daje na poroštvo, na vknjižbo in na zastavo premičnin in vrednostnih papirjev in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji. **BLAGAJNIŠKE URE:** Ob delavnikih od 8—12½, in od 3—4½, 'e ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12½, ure.

Podružnici: KAMNIK — MARIBOR

Stanje vlog: Din 35.000.000.—. Rezerve Din 1.200.000.—.

Gumijasta obutev - prava obutev za dež, blato in sneg

25.-

Za dečke

29.-

Za gospe

39.-

69.-

Snežke, toplo podložene

29.-

Za dečke Din

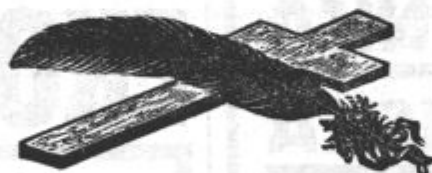
79.-

Za vsak par gumijastih škornjev, zahtevajte lufa-vložek.

Za odrasle Din 99.-

Plato

Potrži neizmerne žalosti naznanjamo pretužno vest, da je naša nadvse ljubljena, skrbna soproga, sestra, gospa

Neža Tršan roj. Malenšek

soproga posestnika in trgovca

danes ob 1/11. uri dopoldne, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, v 80. letu starosti, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb drage pokojnice je bil v ponedeljek, dne 17. decembra 1934 ob 1/11. uri dopoldne, iz hiše žalosti, Tacen pod Šmarno goro št. 44, na farno pokopališče v Šmartnem pod Šmarno goro.

T a c e n , dne 15. decembra 1934.

Alojzija

usmiljenka, sestra

Ivan in Franc Malenšek

brata

Alojz Tršan

soproga